

פ ר ט י - כ ל

ישיבה לד/שכח של הממשלה

ב' בניסן התשכ"ח - 31.3.68

(בשעה 09:00 בבוקר)

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר, י. אלון (מסעיף 375), מ. בנין, י. בורג,
 מ. בנטוב, י. ברזילי, ח. גבתי, י. גלילי, ז. ורהפטיג,
 י. ישעיהו, מ. כרמל, י. ספיר, פ. ספיר, מ. קול, מ.ח. שפירא,
 י.ש. שפירא, ז. שרף, א. שרון.

נעדרו השרים: א. אבן (בחו"ל), ז. ארן (חולה), מ. דיין (חולה).

י. עוזאי	- מזכירת הממשלה
רב-אלוף ח. בר-לב	- הרמטכ"ל
י. הרצוג	- מנכ"ל משרד ראש הממשלה (בסעיף 370)
ג. רפאל	- מנכ"ל משרד החוץ
מ. זנדברג	- יועץ כלכלי לשר האוצר (בסעיפים 373-376)

- סדר היום: 370. סקירות
371. מכירת נשק
372. הוצעה הכלכלית 1968
373. תיקונים בדיני מיסים לגבי תעשיה, חקלאות ותיירות
374. המלצות הועדה לבדיקת הוראות הפיקוח על מטבע חוץ
375. תשלום מענק לבעלי שכר נמוך
376. תשלום מענק התייקרות לפנסיונרים
377. הגברת הקשרים הכלכליים עם מזרח-אפריקה והמזרח הרחוק
378. ציון תאריך כ"ח באייר כיום הודייה
379. תיקון סעיף 6 לחוקת היסוד של המכון הבינלאומי לאיחוד המשפט הפרטי ברומא

(רשם י. מימון)

370. סקירות

ראש הממשלה ל. אשכול:

חשבתי שמר אבא אבן יבוא אמש וישתתף היום
בישיבה. אבל אמו חולה ונלקחה לבית החולים והוא יחזור רק הערב.

מאז התכנסנו ביום ראשון שעבר הסתיים הדיון
במועצת הבטחון בקשר לפעולת צה"ל נגד בסיסי "אל-פתח" ב- 21 במרס, נתקבלה החלטה
שאמנם מגנה פעולת צה"ל, אבל בכל זאת יש בה "איזון" כלשהוא בכך שהיא גם מזכירה
פעולות אלימות אחרות, ואינה מגנה ישירות את ישראל (היינו יש גינוי של פעולת

צה"ל ואין גינוי לישראל). איוון זה הושג לאחר מאבק מדיני קשה בווינגטון. אציין לשבח - נוסף על ארצות הברית - את עמדות נציגי בריטניה, קנדה ודנמרק. מצד שני אציין עמדת נציג צרפת, שלמעשה השווה את פעולות ה"פתח" לתנועת ה"רויטנסט", בדומה להגדרות הסובייטים, זאת אומרת השתמש באותו המינוח במובן זה כמו הסובייטים. ראיתי איוה מברק, שגם בחוגים ממשלתיים בפריז כאילו התפלאו על כך שלא ידעו כי ישתמש במינוח זה. כנראה שהוא קיבל את ההוראה על כך ישר מקוב דה מרוויל או מדה גול עצמו. על אף זאת יש לציין, כי לפי דיווח משלחתנו באו"ם, הרי בשלב הראשון, שעה שמאחורי הקלעים, אלג'יריה רצתה להגיש הצעת החלטה על סנקציות, היה לצרפת חלק בהנאתם מכך, זאת אומרת צרפת לא הצטרפה לרצונה של אלג'יריה לקבל החלטה בעניין סנקציות.

כללית ניתן לומר, כי על אף הנאומים הקשים שנישאו במועצת הבטחון (אגב, שמעתי מכמה אנשים שהיו בישיבה שנאמו של נציגנו שם יוסף תקוע היה חשוב וטוב), ועל אף העמדה השלילית שהתבטאה בכמה וכמה עיתונים, הרי בסך הכל לא נגרם נזק מרחיק לכת למעמדנו הבינלאומי ולמאבקנו בשאלת היסוד של השלום והשטחים מהפעולה נגד בסיסי "אל-פתח".

לאחר המכה שספגו אירגוני החבלה בפשיטת צה"ל על כאראמה, הסתמנה חזרתם של חבלנים רבים למקום ונתחדשה שליטתם - כמעט מוחלטת - על כאראמה. כאראמה בעצם היתה כבר ריקה מאזרחים. היו שם עוד כאלף איש, חלק ברח, חלק נהרגו, חלק נעצרו ועכשיו חלק חוזר.

יצוין לצערנו, כי הפעולה בכאראמה נתנה לאירגוני הטרור את אפשרות להציג עצמם כלוחמים כתף אל כתף עם הצבא העבר-ירדני נגד האויב המשותף, זאת אומרת נגדנו. פה עוד אוסיף כי עצם דבריו של המלך ושל ראש הממשלה, שהם מזדהים לגמרי עם החבלנים, חשובים יותר. מצב זה הגביר אוירה של אהדה רבה לאנשי הטרור בירדן, דבר המוצא ביטוי מעשי בשיתוף פעולה בין יחידות הצבא הירדני בקו לבין הפדאונים, היוצאים עסס למארכים משותפים ומקבלים מהם אינפורמציה לקראת ביצוע חדירות. זה מציין את המצב שהיה לפני זה והשורר גם

עכשיו.

כן מנוצל גל האהרה לארגוני הטרור למאמץ גיוס נרחב, שכתוצאה ממנו הופך "הפתח" בהדרגה לארגון המוני מזויין השואף להתבסס לאורך גבול ירדן.

הפעילות החבלנית התמקדה השבוע בצפון בקעת הירדן. כנראה כריאקציה לחולשה היחסית שנשתררה באזור כאראמה, בעקבות פעולת צה"ל. עם זאת, נוצר באזור זה מרכז גדל והולך נוסף של גורמי הטרור.

לקראת סוף החודש עמדו להגיע לערבה כ- 200 פדאונים ממצרים, שנועדו לפעול באזור הנגב. כמו כן, נמסר על גידול רב של סניף "חזית השחרור הפלשתינאית" בעקבה ועל שיתוף הפעולה המתחדק בין סניף זה לבין הפדאונים המצריים.

אושר כי מעשי המיקוש שבוצעו לאחרונה באזור חמנע-באר-אורה (כולל מיקוש האוטובוס והמונית) בוצעו על ידי אנשי סניף זה. הפעילות המוגברת באזור הערבה צפויה היתה להתחיל מליל ששי, 29 במרס 1968.

מחבבות הידיעות על בואם של קבוצת אנשי פדאיון גדולה בימים האחרונים מסוריה וקרוב לודאי שמדובר בקצינים וחיילי צבא פלשתינאי, העומדים להיות מופעלים באיזור בקעת הירדן.

בשבוע האחרון התרחשו האירועים הבאים: א. 3 חקירות בגבול ירדן; ב. 2 חבלות (אחת מירדן ואחת מרצועת עזה); ג. 5 מוקשים (4 מירדן ו-1 ברצועת עזה); ד. שתי היחקלויות במזויינים, מספר הנפגעים שלנו בשבוע האחרון עד לפעולה ביום ו': 19 פצועים, מהם אחד אזרח, 5 הרוגים, מהם 4 אזרחים. לאוייב פצוע אחד ושני הרוגים. (לא כולל חוצאות פעולת צה"ל ביום ו' האחרון).

ב- 29 במרס עלתה, כידוע, ליד שער הגולן על מוקש

פלטפורמה שנגררה על ידי טרקטור; אובעה אזרחים בהם שלשה חברי קיבוץ מסדה נהרגו (מטעי הבנות הם של מסדה, שם יש תשבץ של שטחים). בהמשך למוקש התפתחה החל משעה 11:20 תקרית אש. הירדנים ירו מנשק קל וארטילריה על מוצבים וישובים. נפגעו חדר האוכל, חדרי ילדים, רשת החשמל, לולים, רפת, מטעים - והאוכלוסיה בישובים לאורך כל הקו החל מתל-קציר, נדרשה לרדת למקלטים. תל-קציר רגילה לכך, אבל הם נפגעו כנראה פחות. כתנובה על הפגזות ישובינו אישרתי הפעלת חיל האוויר על מטרות ארטילריה ומחנות הצבא של האויב. הופגזו ישובינו: כפר דופין, אשדות יעקב (איחוד ומאוחד), מסדה, שער הגולן, תל-קציר, אפיקים, גשר, "אל-חמה".

בשעות הלילה המוקדמות בקרתי בארבעה ישובים, שער

הגולן, מסדה, באשדות יעקב (מאוחד) ובאשדות יעקב (איחוד). מצאתי את חברי המשקים במורל גבוה. אך הושמעו חביעות ודאגות רבות. אני אומר את המלים האחרונות האלה בצמצום מצומצם מאוד. נשאלתי שאלות די מרות: מה עושים ומה אפשר לעשות ומה יהיה? עוד מעט אי אפשר יהיה לצאת לעבודה, מוקשים בשדות ומוקשים בדרכים שבין השדות. ניגשים אמנם לעשות דברים, אבל זה צריך לקחת הרבה זמן. הוחלט במטה להקים גדר אם איני טועה לאורך של 120 ק"מ, עם אפשרות של חיטוי. אין באוץ כל החוטים. הכאתם של כל החוטים, הסידורים ועצם העבודה צריכים לקחת הרבה זמן. הכוונה לפזר חזריה, מין חצץ כזה, ואולי לכסותו בשמן שרוף, שאפשר יהיה אחרי כיבוש, אחרי שכובשים את זה, מי שהולך קדימה שיש לו עין טובה, יוכל להכיר אם בדרך מישחו הניח מוקש. נוסף לזה הותקנו בצבא כמה רולרים, הולך טרקטור ודוחס קודם את הרולר. איני יודע אם זוהי אמצאה שלנו. לפני שנה שנתיים הצעתי שבואש תלך חבית או תלכנה שתי חביות עם מלט או ביטון. מזה התפתח דבר תעשייתי ומדובר על איזו עשרות מכשירים כמו הללו, שינועו בדרכים בשדות בבוקר השכם. כיון שלא בכל משק יש טרקטורים כאלה, הרי יהיה משק שיגיע אליו מוקדם בשעה שבע בבוקר, למשק אחר יגיע בשמונה ולמשק שלישי בשעה חשע. צריך להרבות במכשירים כאלה.

הרמטכ"ל ידווח במפורט על אירועי השבוע שעבר, כולל סוף השבוע. ההתנגשויות האחרונות הועלו אמש לדיון בפני מועצת הבטחון. דיון זה התפתח בעקבות פניית ירון לכנס ישיבת מועצת הבטחון שמיד לאחריה גם אנו ביקשנו דיון במועצת הבטחון. אבל עוד לפני הפנייה הירדנית הספיק נציגנו להגיש שתי אגרות מחאה למועצת הבטחון. לפי הדיווחים הראשונים ממלחמתנו באו"ם, הדיון אינו ער, אינו חי, אפילו די משעמם, ואין לצפות להחלטות מוחיקות לכת. זוהי כבר נבואה, כנראה. קיימת הצעה להצבת משקיפים לאורך קו הפסקת האש עם ירון. ההצעה הזאת באה ברגע זה מאו-טאנט עצמו. הירדנים והרוסים מביעים התנגדות, וניתן להם לפעול להכשלת ההצעה. אנחנו לפי שעה איננו קובעים עמדה.

שר החוץ חוזר הערב. השבוע אנחנו מאוד עסוקים בקשר לוועידה הכלכלית. אבל הרמטכ"ל טוען שיש צורך בהתייעצות. כיצד ננהג מחר ומחרתיים. הוא היה רוצה שהתייעצות זאת תהיה אפילו הבוקר. אולי נקח הבוקר רק את הדברים ההכרחיים ביותר ונקיים את ההתייעצות.

יש לציין כי יארינג הודיע, כי הוא ממשיך בשליחותו כלומר, החשש שבגלל המאורעות יבטל את שליחותו לא התקיים.

קבלתי מספרים על תנועת מבקרים וחוזרים. מ- 22 במרס, יום אחרי כאראמה, עד ה- 28 במרס היתה תנועה זו: עברו מזרחה - 5232, חזרו מערבה - 7119, מהגרים - 909. שבוע לפני התקרית היו 1042 מהגרים, כך שההפרש אינו גדול. הרוב המכריע של המהגרים היו מעזה.

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

מאז הפעולה ביום ה' לפני עשרה ימים בבקעת הירדן, אנחנו יודעים על התארגנות שם, על נסיון לשקם את כאראמה, אבל בפועל בבקעת הירדן מטירת צבי ועד לים המלח לא היו חדירות, לא היו מוקשים ופעולות

חבלה. לדעתי צריך לייחס את זה בהחלט לתוצאות הפעולה ביום ה', כי הפגיעה שהיתה בכאומה היתה פגיעה רצינית, וזה שיבש שלהם את המערך.

באזור עמק הירדן ועמק בית שאן נמשכה הפעילות הרגילה שלהם - אם אפשר לקרוא לזה כך. אתם זוכרים שביום חמישי של פעולת כאומה היה מקרה מיקוש אחד בכאוכב אל האוה ונהרג טרקטוריסט אחד, איש אשדות יעקב. מאז ועד יום שישי התגלו מספר חדירות ומספר מוקשים שסולקו. ביום ששי עלה טרקטור של קבוץ מסדה על מוקש ונהרגו 4 אנשים. זה קרה כבוקר בערך בשעה 8. בשעה 11 התפתחה חקירת בין מוצבים שלנו ושלם בנשק קל, כאשר הירדנים מוסיפים מיד על הנשר הקל גם אש מרגמות לעבר מוצבים שלנו, ועל המרגמות הפעלנו גם כן אש תלולת מסלול ממרגמות לשיתוקם.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

הם התחילו?

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

כן. תחילה התחילו בנשק קל, במקלעים וברובים. אחרי כן התחילו באש מרגמות על מוצבים. אנחנו השיבנו באש מרגמות על מקורות האש, זאת אומרת על החלק האחורי של המוצבים שלהם.

שר השיכון מ. בנטוב:

הצבא שלהם?

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

הצבא שלהם.

ב- 11:15 התחילו להפגין ישובים. הישובים

שהופגזו הם מתל-קציר ועד כפר רופין. בכפר רופין נפלו בעצם שלשה פגזים באזור. אבל המשקים שקבלו הרבה פגזים יחסית הם שער הגולן, מסדה ושני ישובי אשדות יעקב, הרבה זאת אומרת כעשרים פגזים בתחום המשק. לא היתה פגיעה בנפש כי בכל האזור יש לנו כבר מקלטים לכולם, אבל הפגיעה ברכוש, במשק, היתה פה ושם די גדולה כאשר הם התחילו בהפגזת ישובים הפעלנו מטוסים לשיתוק הארטילריה שלהם, ואמנם הודות לארטילריה שלנו והודות למטוסים היתה האש שלהם בסך הכול מצומצמת, ובגירה זו היו לנו בסך הכל שני חיילים פצועים קל, ובשובים לא היו נפגעים. הקרב כאן התנהל משעה 11 בבוקר עד בערך 5:30 אחר הצהריים.

שעה בערך אחרי תחילת התקרית שוחקה האש שלהם ורק

פה ושם היו יורים יריות-סלבו של מספר פגזים או לעבר משק או לעבר יחידה ארטילרית שלנו. אנחנו תקפנו את הסוללות הארטילריות שלהם בהפצצה גבוהה, וזאת במגמה לא לסכן מטוסים. התרכזנו במטוסים על אותן הסוללות שהן מחוץ לטווח של הסוללות שלנו, כאשר את הסוללות הקרובות יותר שלהם שיתקנו באש ארטילרית שלנו. במקרה אחד אישרתי למטוסים לתקוף גם בשיטות תקיפה אחרות וגם לפגוע ולהשמיד את התותחים עצמם. זה לגבי סוללה של תותחי "לונג תום" בעלי טווח של 27 ק"מ. בניזרה הזאת יש להם 6 תותחים כאלה בשתי הסוללות. המטוסים השמידו 3 או 4 תותחים מן הסוג הזה.

פה אני רוצה לומר מילים אחדות על בעיית השמדת

ארטילריה וגרימת נזק במערך ארטילרי, כלומר במערך צבאי מסודר. הסוללות שלהם קודם כל מוסוות. יש הרבה סוללות "דמיי". מסוללות הדמי האלה הם מפעילים גם פירוטכניקה, כלומר פיצוצים מלאכותיים. הסוללה החיה יורה, וכך וכך מטרים ממנה

או מאות מטרים או לפעמים גם קילומטרים יוצאים פופים שהם פירוטכניקה. כמובן שלטיים קשה מאד לדעת איזו סוללה היא הממשית ואיזו היא המדומה. התותחים עצמם מאופרים, יש שוחות. על ידם ישנם בונקרים לאנשים, וכשסוללה כזאת מקבלת אש נגד סוללות או אש מטוסים בעפר, מפסיקים את העבודה ונכנסים לבונקרים, ואז מתחילה הפצצה שיכולה לגרום לנוק ממש רק אם הפצצה פוגעת ממש בתותח או בקרב או בבונקר. פגיעה ישירה בבונקר תהרוס גם בבונקר הבנוי בצורה די רצינית. אם כן אם רוצים להרוס ממש את התותחים, אין זה מספיק להפציץ אותם, כי הפצצות אינן מדויקות במושגים של מטרים או אפילו עשרות מטרים, כי אם צריכים לרדת ובצליפה ובריכוך לפגוע ממש בתותח. באזור הזה יש להם 28 טנקים עם תותחים אנטי-מטוסיים, זאת אומרת שני תותחים מקבילים של 40 מ"מ על טנק, שתפקידם להגן על הסוללות הללו. זה נוסף לכמות גדולה של לנדוברים עם מקלעים של 0.5 גם כן נגד מטוסים. זאת אומרת שאזור הסוללות מוקף באש מטוסים. אבל סיכוייה לפגוע במטוס שתוקף בהפצצות הם קטנים, כי המטוס משחרר את הפצצות מעל לטווח האפקטיבי של הכלים האלה. אבל אם מטוס צריך להתקרב, כדי לצלול, הוא נכנס לאש האפקטיבית של התותחים הללו. להשמיד את התותחים האנטי מטוסיים הללו יכולים רק על ידי פגיעה ישירה בהם, כי זהו טנק. אם אין פוגעים בו ישירות כמובן שהוא לא יושמד. כך שכאן ההפצצה אינה מועילה, כי אם הפצצה פוגעת במרחק של 5 מטר מהטנק אין היא מוכרחה להזיק לו. אם רוצים באופן מסודר לתקוף סוללה כזו, צריך קודם כל להשמיד 4-5 תותחים אנטי-טנקיים אחרי כן לטפל בתותחים עצמם ולקחת על עצמו את הסיכון שהטנקים נגד מטוסים יגרמו לנוק למטוס. גם בפעולת כאראמה, גם בפעולת ה-15 בפברואר וגם בפעולת שלשום רוב המטוסים שלנו לא תקפו אלא בהתקפות-הפצצה, כלומר מגובה רב מבלי לסכן את המטוסים.

לגבי הסוללה הזאת של תותחי "לונג תום", שהיא באופן מוחלט מחוץ לטווח של הארטילריה שלנו, שהיתה יורה כל פעם מספר פגזים די כבדים על משק, החלטתי לא רק לשתק אלא להשמידה, ופה המטוסים באמת תקפו בריכוך ובצלילה. אחד מהם נפגע. הטייס הצליח להגיע עד עמק יזרעאל ושם הוא נטש את המטוס. זה היה "מיסטר". המטוס נפל בתוך בריכת המים של בית אלפא, והטייס צנח על יד בית השיטה. יש לו שכר מהצניחה, אבל הוא בסדר.

האבדות והנוק, שעליהם אנחנו יודעים לעת עתה, של הירדנים הם 3 או 4 תותחים, מאלה שתקפנו אותם בצליפה.

שר השיכון מ. בנטוב:

אלה הם תותחים אנגליים?

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

אמריקאיים. כן הושמדו להם טנק אחד וטנק נגד מטוסים. הירדנים מדווחים על 3 חיילים הרוגים ו- 11 חיילים פצועים, על 4 אזרחים הרוגים ו- 9 אזרחים פצועים.

נוסף לזה אנחנו תקפנו פה (מצביע על המפה) מחנות ומפקדות. יש פה מפקדות של שלש יחידות ומחנות של גדודים, ובעיקר תקפנו ארבעה כפרים, שבהם אין היום תושבים אלא הם משמשים כבסיסי "אל-פתח": שונה הירועה, תל אובעין, ערסיה ועוד כפר אחד. תקפנו אותם בעיקר בארטילריה ופה שם גם במטוסים. אני מניח שזה פגע פיזית באנשי "אל-פתח", כי הם בוודאי יצאו מהאזור הבנוי והתפרסו ותפסו עמדות בשוחות, בתעלות ובכונקרים שיש להם. אבל הפגיעה בבסיס עצמו משבשת ללא ספק את יכולת הפעולה שלהם. היתה פגיעה ב- 18 משאיות, שעליהן היתה תחמושת ודלק של הסוללות. כל המשאיות האלה עלו באש. המשאיות הן של הלגיון.

אני בטוח שהפגיעה בבסיסי "אל-פתח" שיבשה וגרמה להרבה נזקים בתקנים. זה בתחום האזור הזה. (מצביע על המפה).

בבקעת הירדן, בסביבות טירת צבי וים המלח, הם פתחו באש אחר הצהריים. זה היה בערך בשעה אחת ורבע. הם פתחו באש על מוצב. אנחנו השכנו באש, וכאן התנהל דו-קרב ארטילרי, שבו השתתפו מטוסים נגד סוללה של "לונג תום". בתקרית זו היה לנו חייל הרוג אחד מאש של "לונג תום" ושלושה פצועים. אין לנו ידיעות על נפגעים שלהם. כן ירינו בארטילריה על כאראמה ועל כריימה. כריימה זהו הבסיס השני שלהם בבקעת הירדן.

הידיעות שהגיעו אלינו היום אומרות שחלק מאנשי "אל-פתח", כולל אלה שהיו קודם בכאואמה עברו לזמית עמון ומתרכזים שם. ברכת עמון ישנה אנדרלמוסיה, ולמעשה אנרכיה כוללת. אנשי "אל-פתח" מסתובבים שם לעיני השמש. יש תגרות וגם קרבות קטנים בין קבוצות שונות של טרוריסטים, והמשטרה הירדנית והצבא הירדני אינם מתארגנים ואינם משתלטים על המצב. יש לנו ידיעות על ריכוז אנשי "אל-פתח" בערבה. לפי הידיעות הגיעו לשם 200 מאנשי "אל-פתח", שמקורם במצרים, והם מתארגנים שם במאהלים של בידואים, לא יחד עם הבדואים, אלא הם הביאו אליהם בדואים, פרסו אותם בעומק לא גדול, בעומק של עד כ- 10 קילומטר מהגבול והם חיים שם, כך שהכיסוי שלהם הוא של בידואים, והמטרות שלהם הם כל הישובים שלנו והמיתקנים שלנו לאורך הערבה, כולל חמנע, באר אורה וכו'. אחמול מצאנו מוקש נוסף באותה הדרך שבה עלה האוטובוס על מוקש. צריך להניח, כי מאחר שתקפנו אותם גם ביום חמישי לפני עשרה ימים וגם שלשום בגיזרה זו של כארמה ושל כריימה, ובתקרית של שלשום ווראי שיבשנו את המעור שלם בגיזרה של עמק הירדן, צריך להניח שהם יעשו עכשיו מאמץ גדול לפעול באזור הערבה.

השר מ. בגין:

באזור ההוא יש כוחות של הלגיון?

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

יחסית מעט.

יש לנו כמובן השקפות והצעות על כל הבעיה. הפריציפ הוא כי נוסף לאמצעים הדפנסביים שאנחנו הולכים בהם בקנה מידה מלא - אלא שזה יקח עוד חדשים רבים עד שכל זה באמת יהיה קיים - אין לתת להם לחיות בשלוח, ולאו דוקא על ידי פעולות בהיקף מלא, אלא על ידי הרבה פעולות חמירות בהיקפים מצומצמים, פשיטות גם באויר, גם בלילה וגם פשיטות בכוחות ניידים ביום, למשל לאותם המאהלים שלהם בערבה. כי אחרת יש להניח שהזמן יעשה את שלו והם יתארגנו וימשיכו בפעולות חבלה.

ובעת לדעתי, אחרי המכה הרצינית ביותר שקבלו בכאראמה, גם מכה פיזית וגם הוכחה שירגו יכולה להשיג אותם בבסיסם, וגם המכה הזאת שהם "חטפו" ביום שישי, אמנם מכה באש, שאין לה תוצאות רבות בתחום של פגיעה פיזית, בכל זאת זוהי מכה משבשת - אני חושב שאנחנו צריכים להמשיך ולשבש את המערך שלהם באופן קבוע, כי אחרת אם שבוע אחד לא נעשה ולא כלום, אלה ואלה יתאוששו ובשבוע הבא יתחילו ריכוזים נוספים ופעולות נוספות. כי כמובן האמביציה שלהם עכשיו היא להוכיח שלמרות הכל הם חיים. מאז יום חמישי האזור הזה (מצביע על המפה) לא הוכיח שהוא חי. איני מציע לתת להם זמן להתאושש. איני מציע עכשיו בהחלט פעולות בהיקף גדול, כי הם נבהלים ורצים למועצת הבטחון ודורשים ועידת פיסגה ערבית, שאמנם לא ברור עדיין אם היא תתקיים ואם תתקיים לא ברור עדיין מה תהיינה תוצאותיה, אבל על ידי פעולות קטנות יחסית אבל מתמידות, אנחנו יכולים בהחלט להצליח לשבש אותם ולגרום לכך שרבים נוספים מהם יחליטו, במקום לשבת בערבה ולהסתכן בפגיעה מצדנו, מוטב להם ללכת ולעשות פנטזיות ברבת עמון. ויש תופעה כזו. ואני חושב שאנחנו חייבים לאורך כל הקו להציק להם, להציק ולהציק.

כאשר יהיה המערך הדפנסבי המלא ושתי גדרות עם מיקוש ונראה שזוהי באמת התחבולה וזה הפתרון, יתכן שהמצב מבחינת ההכרח להכות בהם אולי ישתנה. אבל היום למשל בערבה, אם יחליטו למקש באזור חסנע או באזור באר אורה או בכל אזור אחר או לשכב על הכביש בלילה ולירות על מכונית, אין פתרון

אחר אלא להכות בהם, שם מדובר לא על מרחק של עשרות קילומטרים אלא של קרוב ל-200 קילומטר. ושם אין שום בעיה לחצות את הגבול עם גמל או בלי גמל, ולעשות מה שרוצים לעשות ולחזור. וגם באיזור שמטירת צבי עד כנרת, בגלל רגישות הישובים, אסור לתת להם להתאושש; הם קבלו מכות וצריך להמשיך להציק להם.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

מה הן הפעולות הקונקרטיות שאתה מציע?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

יש לי הצעות שונות, כמו להנחית עליהם מידי פעם מכות אש על בסיסי הפעולה שלהם, מדי פעם בפעם גיחה של שני מטוסים, פגיעה בדבר מוגדר וברור, ובלי הודעות ובלי פרסומים, שהם יתאוננו והם יפרסמו, ובמקרים מסויימים פגיעה על ידי פשיטות בלילה וגם ביום. למשל באזור הערבה להכנס בהחלט ביום עם כוח לא גדול לשעה, לשעתיים, לבוא אל האהלים האלה, לטפל באנשי "אל-פתח" ולצאת. יתכן גם מיקוש. אבל זה איני מציע עדיין לשבוע זה. אחרי כן יש כמובן אפשרויות בקנה מידה גדול יותר, מבחינת הספקטקולריות שבהן, כמו פגיעה במנהרת המפעל, כמו מיקוש ופגיעה באובייקטים יותר בעומק באזור עמאן ועוד יותר. אבל אלה הם דברים שאולי אינם מוכרחים לעשות אותם השבוע. אבל מה שמוכרחים לעשות השבוע הוא, לא לתת להם להתאושש. אבל אני מכין שעל זה עוד יהיה דיון לחוד.

השר מ. בנין:

האם גם הבעת דעות כלולה כשאלחות?

שר השיכון ט. בנטוב:

יש לי שלש שאלות: (א) האם יש גם לנו אותם התותחים מסוג "לונג תום". אם אין לנו, מדוע אין לנו? (ב) האם אנחנו מחוברים באופן די רציני? בדרך כלל הצבא שלנו הוא די מובילי, איננו אוהבים להתחפר, אבל כיון שמתנהל פה בכל פעם דו-קרב של ארטילריה וכדומה, האם יש לנו בונקרים וכל הסידורים הדרושים כדי שבקרב כזה לא יהיו קרבות? (ג) מהו הטווח שאנחנו יכולים לשלוט בו, מבלי לזוז, על ידי אש ארטילרית וצורות אש אחרות?

שר הבריאות י. ברזילי:

יש לי שאלתה לראש הממשלה: קראתי אתמול במקור ראיון ב"נובל אוברוואטר" שהיה לעתון עם אלוף משנה שלמה גזית. שם יש בין היתר דברים שונים כגון: (א) שרמת הנולן אינה בעלת חשיבות מיוחדת, ובמשא ומתן אפשר לוותר עליה. (ב) בענין ירדן, בענין חוסיין זה כבר עשר שנים שוויתרנו עליו ואין אנחנו "משחקים" איתו ובעצם אנחנו מסתדרים עם משטרים נוקשים טוב יותר מאשר איתו. היה לזה רמז למשטרים נוקשים שיבואו ובכלל תיאוריות בלי סוף, תיאוריות מדיניות על שטחים ועל יחסים עם מדינות בסביבה.

האם ניתן לראיון זה יפוי כוח על ידי ראש הממשלה או על ידי שר הבטחון? ואם לא, מה עושים במקרה כזה?

השר ט. בג"ץ:

אני מבקש להביע דעה במספר שטחים. בקשר לסקירה המדינית של ראש הממשלה אני מציע, שאנחנו לא נטען, כי היות ובהחלט מועצת הבטחון הוזכר צה"ל ולא הוזכרה מדינת ישראל, הרי זוהי בשבילנו הבחנה. שנית: אני מציע שנעמוד על דבריו של ראש הממשלה בכנסת כיחס להחלטת מועצת הבטחון, על העוול המשועשע שנעשה לנו ולא לטעון שיש בהחלטת איוון מסויים. אין בה שום איוון. צה"ל

היא מדינת ישראל. הפעולות האחרות נזכרו בעלמא. מוטב שהאמריקאים יידעו כי בהצטרפם לנוסח כזה של החלטה, אנחנו רואים שהם עשו לנו עוול, שהם ירשמו לפניהם את הטענה הזאת. שלא יקבלו רושם שאנחנו אסירי תורה להם על הכנסת המלים הכלליות האלה "על פעולות אלימות אחרות". זה יהיה טוב גם בשביל העתיד.

שר הבריאות י. ברזילי :

הם אינם אסירי תורה על שלא שמעת בקולם.

ד"ר מ. בגין :

הרם הוא שלנו, לא של האמריקאים. כך אני חושב. איך הם מגיבים בוויטנאם, אנחנו יודעים. איך הם מטיפים לנו מוסר כשיש שפך דם יהודי? יש לנו תשובה: זה דמנו ולא דמכם. אני חושב שזה יהיה כריא מאוד שהאמריקאים יידעו שלא הצילו את כבודנו בזה שהצטרפו להחלטה כזו עם מלים כלליות.

באשר להסברה הכללית, אני מציע שלא נטען כי זוהי מלחמה בין מדינת ישראל וצבא ישראל, שהוכיח את כוחו האדיר, נגד קבוצות מזוינות, אלא שזוהי מלחמה של מדינות ערב - אם מותר לצטט את שיטת קלאוזביץ באמצעים אחרים על ידי קבוצות מזוינות, שאותן משלחות בתוכנו כל מדינות ערב, מצרים, סוריה וירדן. זה יקבע גם את חוש הפרופורציה. אין זה כל כך טוב שנוצר בעולם הרושם שכל הצבא הזה, שלפני עשרה חודשים גבר בשלש חזיתות על למעלה מאלף טנקים עומד במלחמה מול כמה אלפי המזוינים בנשק קל, בבווקות. אני מציע לומר את האמת: מדינות ערב נוכחו לדעת שבשדה הקרב לא יוכלו לנו זמן רב, לכן בחרו להן שיטה אחרת של מלחמה, אבל המלחמה היא של מדינות ערב ולא של "אל-פתח". זה יקבע את הממדים ואת האחרייות שלהן, כפי שצריך להטיל עליהן. ואת זאת יש להסביר בכל אמצעי ההסברה העומדים לרשותנו.

אני מבקש שיינתנו שתי הוראות למר תקוע, וכן אם מותר לי להציע, שראש הממשלה בשם כל הממשלה גם יברך אותו על הופעותיו הראשונות במועצת הבטחון. זה וודאי יעלה את המורל שלו. הוא מופיע שם בכבוד רב. אני חושב שיש לו יתרון אחד כלפי הרוסים, שהוא יודע את ההיסטוריה הרוסית.

אני מציע לתת לו שתי הצעות קונקרטיות: א) שבאחד הנאומים שלו יציג את השאלה הריטורית: איך עומדת ממלכת ירדן זו לקיים את הפסקת האש? לשאלה זו יש היום חוזק מיוחד, כאשר לפנינו נאום של תלהוני, שהייתי מציע להפיץ אותו על ידי משלחתנו במיסמך של מועצת הבטחון על ידי היושב-ראש שלה, אולי עוד במשך היום לפני שהרוסים יקבלו את רשות הדיבור. תלהוני אמר בעתון אלז'ירי במפורש, שממשלת ירדן תומכת ותוסיף לתמוך ב"אל-פתח".

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

ואינה מכירה בהפסקת האש.

ד"ר מ. בגין:

את הדוקומנט הזה צריך להפיץ מיד לפני שמועצת הבטחון מתכנסת שוב. כאשר הם פותחים בדיונים מאחורי הקלעים מעולם לא תדע מתי הם מסתיימים. טוב שזה יופץ בין חברי מועצת הבטחון וזה גם יקבל את הפירסום העולמי. יבוא הפירסום עם ציטטות מנאום של תלהוני.

אשר לפעולות נגד "אל-פתח", צריכה הממשלה לאשר את הקו שהציע הדמטכ"ל, לא לתת להם להתאושש. יש להסמיך את ידי ראש הממשלה לקבוע את העיתוי לכך. יש להיכנס ולעשות שמות בבסיסי "אל-פתח". הם עומדים להרוג את הילדים שלנו. הם צריכים לקבל מפעם לפעם מכת אש. בזה נשבש את תוכניותיהם במרה רבה, וזוהי תובתנו האלמנטרית כלפי עמנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יהיה לנו שבוע די מכולכל, אבל רצוי שנעשה
התייעצות זו יחד בנוכחותו של שר החוץ. ימים אחרים נהיה עסוקים בועידה הכלכלית.
יחד עם זאת כל יום בשבוע יכול להיות חשוב. יחד עם זאת יש לזכור שממחר מתחיל
להיות היום ראש של מועצת הבטחון יעקב מליק. כיון שאיני רואה דרך אחרת, אולי
אפשר להטריח אתכם בשבע בבוקר?

שר הבריאות י. ברזילי:

זה מיד יעורר איזה דבר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נטפל מחר רק בהצעות כיצד ננהג להבא, עכשיו
יעירו מה שיש להעיר וישאלו מה שיש לשאול.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מציע לא לנוף באמריקאים אלא לחפש איזו דרך
של פיוס, כי לולא האמריקאים היינו יוצאים אחרי כארמיה בהחלטה מאוד קשה
בשבילנו. למרות שהם פנו אלינו ולא נענינו להם, הם בכל זאת עמדו לחגן עלינו
במועצת הבטחון. אנחנו צריכים תמיד לזכור, כי בשעה שאנחנו אומרים אותם הדברים,
מה בכל זאת עושה הממשלה האמריקאית הזאת בשבילנו גם בימים שהיא רואה את עצמה
נפגעת על ידינו. לא רק שהם לא הסכימו לדרך פעולה זו, אלא היו גם בינינו שלא
הסכימו לכך. כמובן שהאמריקאים הם קצת יותר רחוקים מהענין.

אומר השר בגין, צריך לטעון כנגדם שעליהם לדעת כי זה הדם שלנו ולא הדם שלהם ולמה הם מתערבים? הם מתערבים על פי רוב לטובתנו ולא לטובתם. זה צריך להיות ברור, ועלינו לזכור את הדברים הללו.

אני שמח מאוד שהצבא הגיע לידי מסקנה שצריך להתחיל ללכת גם בדרך אחרת, בפעולות קטנות כלילה וביום, לא לעבור בטנקים ובכל מיני דברים מעבר לגבול.

ראש הממשלה ל. אשכול:

עוד יהיו גם דברים כאלה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

נכון שאין התחייבות שלא יהיו. אבל בכל זאת אני חושב שהפעולה הקודמת לימדה אותנו קצת על המצב שלנו, כאשר אנחנו מתחילים ללכת בדרך שרבים מזמן דיברו על כך, ולא מהיום. לנו יש נטיה "להראות להם". לי יש דעה, לא להראות להם אלא להפריע אותם, לפגוע בהם קמעה וקמעה ולא בכח אחת. לא האמנתי אף פעם שאילו החרבנו את כל בארצות, אילו השמדנו את כל אלה הנמצאים שם עד אחד, היינו על ידי כך מחסלים את כל הפדאיון ואת כל "אל-פתח". אין מחסלים דבר כזה בכח אחת.

שר המשטרה א. ששון:

את זאת תשאיר למחר.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

מחר הרי נדבר על תוכניות לעתיד. אני מדבר עכשיו

על מה שעבר.

ועוד דבר: ווראי זוכר ראש הממשלה שבענין זה של

גדר מחושמלת ושל אמצעי אלקטרוניקה ודברים דומים התחילו לדבר עוד הרבה שנים לפני מלחמת ששת הימים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

בתקופת סמוע.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

עוד לפני זה. אבל זה משום מה לא יצא לפועל. ואם

כי התחלנו אז יחד עם אמריקאים, וזה טיפל והשני טיפל, אבל הדבר לא יצא לפועל. אני רוצה לקוות שעכשיו ייעשה המאמץ הדרוש כדי להקים את הגדר. אולי אז חשב מישהו שנצטרך להתקדם פעם ולא צריך להקים גדר. אבל התקדמנו עד הירדן ואין לנו עכשיו כל שאיפה להתקדם הלאה. טוב שנחזיק כאן מעמד. נקים גדר, נעשה כל מה שאפשר כדי להפריע ולפגוע בהם. בדרך זו אנחנו צריכים ללכת. אני מברך על התוזה הזאת בקשר לתגובות שלנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

דווקא באחד הישובים בלילה, שהיה שם מצב רוח קצת

יותר קשה, היו חברים שקמו ואמרו: צריך לעשות משהו דומה למה שעשינו בסוריה, צריך לעבור 20-30 קילומטר לצד השני ולהתיישב שם.

ד"ר מ. בנין :

אולי יכריחו אותנו לעשות זאת.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

אדוני ראש הממשלה, אני מציע שחשלה אגרת לנשיא
ארצות הברית, ובאגרת הזאת ייאמר משהו על המצב בירדן.

ראש הממשלה ל. אשכול :

עוד מעט אצטרך אגרון, כי לא כל יום אפשר לשלוח
אגרת לנשיא ארצות הברית.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

באגרת ייאמר שהמצב בירדן מתערער והולך. בזמנו
הייתי אצלך, אדוני הנשיא, וספרת לי על הנשק שאתה עומד לתת לירדן. לא הגיבוננו
על כך ולא התערבנו. עכשיו לא ברור לידי מי עלול הנשק הזה ליפול, כי איש אינו
יודע מה יהיה מחר בירדן לאור ההתפתחויות שם, ולכן יש מקום לשקול מחדש ואולי
להשהות את משלוח הנשק, כי הנשק הזה עלול לשמש מטרת מאוד שלילית.

באגרת לנשיא יש גם לבקש להחיש את המשלוחים
בשבילנו לאחר החשבה השלילית של הצרפתים ביחס למיראז'ים, שהיא כנראה מוחלטת.
הטמפו הנוכחי אינו טוב בשבילנו.

אני רואה את שני הדברים האלה כחשובים ורתופים.
וודאי גם האמריקאים רואים את המצב המעורר בירדן. עיתונאי שבא מרבת עמון מספר
ששם ישנה שליטה מוחלטת של אנשי "אל-פתח" והמלך כנראה אינו שליט במקום. ואם הם

יקבלו נשק אמריקאי, איש אינו יודע בירי מי יפול הנשק הזה.

דבר שני שאני מציע, כי הנציג שלנו באו"ם מר חקוע - שגם אני מצטרף לשיגור ברכות אליו - יגיש אגרת למועצת הבטחון ובה פירוט הפעילות והכנות הטוריסטים בכל ארצות ערב, האמונים במצרים והאמונים בסוריה ומה שמתרחש בירדן והאמונים באלז'יריה בקשר לזה ולהראות שהנה בכל מדינות ערב מתנהלת פעילות בשיתוף עם הממשלות שם, כדי לשלוח לכאן חבלנים. צריך לגולל את כל היריעה הזאת בפני מועצת הבטחון, כי זה נוגד את כל ההחלטות שנתקבלו בשעתן על ידי מועצת הבטחון.

על ההצעות של הרמטכ"ל נדבר מחר. אני תומך בהן. אני מציע שלא נעכב בירי הצבא מלצאת לפעילות.

שר הסעד י. בורג:

הרמטכ"ל השתמש בביטוי "בשעה 11 התפתחה תקרית". הביטוי הזה הוא מאוד נייטרלי. אני מקבל אותו בכל הנייטרליות שלו. ואני רוצה לשאול: מה ההסבר? האם יש הסבר מדיני ליריות של הצבא שלהם לאורך קו אורך? או האם המפקדים במקום החליטו מה שהחליטו?

שנית: יש לי רושם שהמערך של הארטילריה שלהם הוא מערך די אופנסיבי. האם יש לנו כלים כבדים במשקל מתאים מול זה?

אני בהחלט מחייב - זה לא צריך להיות דווקא בצורה של אגרת או אגרון לנשיא - שבכל זאת מעצמות כמו ארצות הברית ואנגליה יידעו את החרדה שלנו בנוגע לשאלה מי היום השליט בחלק השני של ארץ ישראל. (אני משתמש בביטוי זה לכבודו של השר בנין).

דו"ש מ. בנין:

הגדרה מדעית!

שר הסעד י. בורג:

ראיתי מכתב שבא שלשום מצ'כוסלובקיה. ראו שם בטלוויזיה את אוטובוס התלמידים ליד באר אורה שמוקש, והם התרשמו מזה. אני חושב שאנחנו צריכים על ידי צילומים בשביל טלוויזיה להראות את הנזק שעשו ביושבים שלנו. יש להראות מכסימום של דברים.

הערה ושאלה. מה שאמר הרמטכ"ל זה דבר פשוט, שהתגובות אינן יכולות להיות מעור אחד. התגובות צריכות להיות רבגוניות ורב-מישוריות, והכל לפי הענין.

ממחר יהיה מאליק היושב-ראש של מועצת הבטחון. האם יש חששות לצעדים דיפלומטיים או נוהלים שהוא יכול לנקוט בהם וכזה להזיק לנו?

שר הדתות ז. ורהפטינג:

האם יש כבר תוצאות חקירת אנשי "אל-פתח" מכאראמה ומהו היחס שלנו לאלה שנתפסו? האם כבר קבענו יחס לגביהם, האם הם שבויים או IRREGULARS? שמעתי אמש שהעלב האדום רוצה להיפגש אתם כי הוא מתייחס אליהם כאל שבויי מלחמה?

שר התחבורה מ. כומל:

אשר למחר - מחר. אני רוצה רק להעיר הערה אחת בעקבות הפעולה בכאראמה, הואיל ואני חושב שאנחנו עשינו שגיאה שדומני שהיא עלתה לנו ביוקר רב, גם בפנים וגם בחוץ, וזה נוגע להודעות בעקבות הפעולה וסמוך לפעולה ובימים הראשונים שלאחר הפעולה, מתוך חשש שאנחנו נעורר נגדנו תגובות עויינות בחוץ, אנחנו הודענו על האכדות שלנו ועל הפגיעות שאנחנו נפגענו בהן והצנענו את תוצאות הפעולה. אף על פי שהיו לנו הרבה אכדות בפעולה זו, היא הייתה לפי דעתי רבת חשיבות וקלעה קליעה יוצאת מהכלל אל ארגוני הטרור, ומשהצנענו את זה נמצאנו לפי דעתי, במצב שבו פגענו באופן חמור מאד במורל של הצבא שלנו, היו לי במשך השבוע פגישות הסברה ונוכחתי שקיימת מבוכה גדולה עד לידי כהלה מסויימת.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

פרסמנו את האכדות שלהם.

שר התחבורה מ. כרמל:

מאחר שהאנשים לא ידעו מה עשינו לאויב ושמעו יפה מה נגרם לנו, וההודעות שבאו במאוחר לא זכו כבר כאמון במידה מספקת, כאילו שאנחנו עכשיו באים לתקן משהו או לתרץ משהו ואילו בחוץ אני חושב שאנחנו גם כן נמצאנו נסוגים מאחר שבגלל תיאורים מסויימים של ירדן, שלא היה כלפיהם תיאור של קונטרה שלנו, הרי בכמה וכמה עתונים חשובים וגדולים בעולם הוצגה הפעולה הזאת ככשלון, כך מוטב שיגנו אותנו על שהצלחנו מאשר שיראו את הפעולה שלנו ככשלון וגם יגנו אותה. צריך מזה להוציא מסקנה לעתיד: צריך לתאר את האמת כולה, מה שעשינו לאויב ומה קרה לנו בתוך הפעולה.

שר הדואר י. ישעיהו:

יש לי מספר שאלות:

(א) העיתוי של חתימת ההסכם האמריקני על עיסקת הנשק עם ירדן היה סמוך לפעולת כאראמה. האם העיתוי הזה היה מקרי או שיש לו קשר אל העניין?

(ב) האם יש אצלנו בממשלה או במטכ"ל צוות העוסק במחשבה ובתיכנון למקרה, צפוי, שהתוהו ובוהו בירדן יגבר עד כדי כך שלא הישאר שם שום אחיזה של מימשל של ממש ושעלולה לבוא כתוצאה מזה אולי ההתערבות של המדינות השכנות בירדן? כיצד אנחנו רואים את ההתפתחות הזאת? מה אנחנו מבינים לקראתה? אני שואל את השאלה הזאת גם לגבי הרו-שיח בינינו ובין האמריקאים בנושא זה.

(ג) נתפרסמו כעתונות שלנו תרעומות על שלא שיתפו אותם בקיום בשעת מבצע כאראמה ובשגלל זה כאילו יצא מה שיצא, שרעת הקהל לא היתה מאוזנת. אפילו יש רמזים על כך שאילו נתנו לעיתונאים להשתתף, היו מפרסמים את הדברים באופן טוב יותר. האם יש הצדקה לתרעומת הזו של העיתונאים והאם היתה הצדקה שלא לשתף אותם?

(ד) ראש הממשלה אמר כאן שהוא שמע את טענותיהם של אנשי הישובים, אבל לא פרט אותן כאן. נדמה לי שהיה טוב כי הממשלה תשמע את טענותיהם של אנשי הישובים.

השר י. טשרי:

שאלתי מכוונת לרמטכ"ל. הוא אמר שהרבה מאנשי "אל-פתח" מתרכזים בעמאן. האם יש לנו ידיעות, בהתחשב עם העובדה שהיום, אם אינני טועה שני שליש של האוכלוסיה הנמצאת ממזרח לירדן בשלטון ירדן היא כבר פלשתינאית, האם אין היא מראה על איזו תכונה או אפשרות שמה שאנחנו מדברים על התערבות השלטון בירדן, יביא לידי כך שהמדינה שם תיהפך למדינה פלשתינאית עם כל

ההשלכות שיש לזה?

שר השיכון ט. בנטוב:

אני רק שאלתי שאלות. כיון שהעירו כאן הערות, אני רוצה גם כן להעיר ורק בשטח הצבאי. אני מקבל בדרך כלל את הערותיו של הרמטכ"ל. לא חשוב לי מי אמר את זה קודם ומי אמר את זאת אחרי כן. לא זה החשוב. לי נראה שמה שאנחנו יכולים לעשות עכשיו זהו הרע במעוט: א) המעורר הדפנסיבי, כדי למנוע עד כמה שאפשר חדירות; ב) הנסיון למנוע גם התקרבות לגדר וכו'. על ידי מניעת שיקומם של האזורים האלה שהם בסיסי "אל-פתח". אולי צריך היה גם לחזק את המעורר הארטילרי. אבל לי נראה שאילו אפשר היה ליצור שם פס של שטח הפקר של 35-40 ק"מ, שלא ניתן להם שם לא לשקם את הבסיסים ולא להתחפר, וכשתהיה איזו תנועה אנחנו נגיב, גם עצם העובדה שהיו מוכרחים לסגת עם הבסיסים שלהם 20 ק"מ מירדן וזה היה מטיל עליהם כל לילה טיולים של 40 ק"מ או יותר כדי להגיע משם לכאן וחזרה - זה היה באופן חמור מאוד מקשה על כל הפעולות שלהם. האם דבר כזה הוא אפשרי? ואם היה מדובר או על אש מצד שלנו, זה היה זוכה בפחות חשומת לב, כי לא היו עובדים את הנבול. כי לאחר שמתחילה תקרית, קשה להגיד מי התחיל. אבל אם אפשר היה ליצור פס בטחון, ששטח זה היה חדל להיות בסיס התקפה, זה היה טוב.

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

אשתדל לענות על השאלות שהופנו אלי. קודם כל לבעיית המעורר הארטילרי. לנו אין תותחים ארוכי טווח כאלה. מה שיש לנו היום אלה הם תותחים בעלי טווח עד 18 ק"מ ותותחים שלהם יש להם טווח עד 24 ק"מ.

שר השיכון ט. בנטוב:

כמה יש להם כאלה?

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

אם אני מוריד את אלה שנפגעו נשארו להם עוד 11

תותחים כאלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם לא לקחנו קצת מהשלל?

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

לקחנו מהשלל אבל אין לנו די תחמושת. זה יקח
שנתיים שלש עד שנייצר את התחמושת. בינתיים אין לנו. וודאי אפשר לרכוש. אבל
תותח כזה עולה היום \$70,000 ומשך האספקה הוא 18 חודש ואולי יותר.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

האם זוהי תוצרת אנגלית?

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

זוהי תוצרת אמריקאית. אלה הם התותחים שירו על

חל-אביב ב- 5 ביוני.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

האם ידועים לנו הפרטים על ההזמנה שנחתמה?

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

יש לנו תשובה לבעיה זו, והתשובה היא תשובה אוירית. התשובה יכולה כמובן להיות גם פשיטה אל התותחים האלה, לחזור 15 או 20 ק"מ בהליקופטרים ולחסל את התותחים האלה. אבל צריך לדעת שכל מעבר נבול יכול להיות כרוך בקרב ויכולות להיות לו תוצאות כאלה ואחרות. הרבה מאוד בכל הקרבות חלוי פשוט במקרה מסויים במקום. לו חס וחלילה ככאראמה היה פוגע כדור אחד בהליקופטר, היו לנו בבת אחת 30 הרוגים. למזלנו לא קרו לנו כדורים האלה. אבל אם עוברים גבול, צריך לקחת בחשבון דברים כאלה.

אנחנו עושים בארטילריה בשלש חזיתות, ובכוחות סדירים יש לנו ארטילריה מתונה. יש לנו כך וכך גדודים ואנחנו צריכים אותם בתעלה וברמת הגולן ופה. לקראת פעולה ולקראת התקפה אנחנו מסוגלים לרכז עוד קצת. למשל עכשיו יש לנו בעמק בית שאן גדוד ארטילרי של מלואים מנויים, אותו גייסנו ערב פעולת כאראמה, כי רצינו להיות חזקים יותר בארטילריה. אנחנו מסוגלים כאן בארטילריה לשחק את הארטילריה שלהם, אולם לא כולל אותה הסוללה שהיא פשוט מחוץ לטווח הארטילריה שלנו. אותו הדין בבקעת הירדן. פה צריך לדעת שכדי להחזיק באופן קבוע מערך ארטילרי כזה, שהוא בלבד ישחק את הארטילריה אנחנו צריכים בשביל זה לחסל את ה"לונג תום" לתמיד, וזה אפשרי לעשות בפשיטות ואנחנו צריכים בשביל זה לגייס לפחות שני גדודי מילואים מעל לתוכנית, ופירוש הדבר עוד 1500 איש. להם יש למשל בגיזרה זו מהכינרת עד טירת צבי 11 סוללות ארטילריה. לנו יש כאן 4 סוללות. לקראת משהו אנחנו מניסים עוד ומרכזים עוד אבל בכלל יש לנו 4-5 סוללות מול 11 שלהם. אנחנו בונים את בטחון הישובים על הפעלת חיל האוויר. זה חשוב מאוד לדעת שאנחנו גם מול התעלה מחזיקים ארטילריה מסוימת וכן מול רמת הגולן, ובצבא הסדיר יש כמות נתונה. אם רוצים יותר אין ברירה אלא לגייס מילואים. לקראת פעולה - אנחנו עושים זאת. להחזיק את זה באופן קבוע - זה אי אפשר.

הפתרונות הם בזה שאת הבטחון ההכרחי ליושבים אנחנו נותנים לפי החלטה שנחקבלה בזמנו עקרונית, שאם מפניזים יושבים אנחנו מפעילים את חיל האויר. ובבקעת הירדן זה לא כל כך חיוני, כי שם כוחות צבא מחופרים ומאורגנים ומההפגזה לא ייחרסו בתי ילדים ולא ייפגעו ילדים. באופן מקרי יכול להיפגע חייל בודד אם לפני ההפגזה אין הוא מספיק להיכנס לכונקר.

יחד עם זאת יש באפשרותנו אם נחליט על כך, לרכז אותו כוח ארטילרי שהוא דרוש כדי לשמור על איזו רצועה לאורך הירדן, לגרום לכך שלעומק מסויים של 10 ק"מ או יותר כמה שנרצה, לא תהיה שם תנועה. האזרחים בפועל עזבו, והיום מי שיסתובב שם, אלה הם אנשי "אל-פתח" ולגיון ואפשר לרחק אותם לקרקע. אני מניח שהלגיון לא יעזוב את העמדות. אבל אנשי "אל-פתח" היושבים בכפר כזה כמו באראמה או כריימה או שונה, אם נעלה עליהם, יעדיפו לעשות פרדות ברבת עמון.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף:

לא תהיה תגובה על הישובים שלנו?

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

על תגובה באזור הצפוני יש לנו חשובה כמו שנתנו ביום ששי. הם ירו על יושבים, אנחנו שיתקנו אותם. בבקעת הירדן מטירת צבי דרוסה אין לנו יושבים. פה אנחנו יכולים לעמוד בהחלט בקרבות ארטילריות. אבל זה כבר חלק ממה שאציע מחר.

באשר לראיון שנתן אלוף משנה שלמה גזית, אני יודע שראש הממשלה עומד לענות על זה. אני אומר שהראיון שנתן הוא לא נתן כקצין צה"ל אלא כאחד מעוזריו הבכירים של שר הבטחון. בכל אופן אני עומד לנזוף בו. ישנה הוראה שקצינים אינם מתראיינים אלא אם הם מקבלים אישור, ואז יש תדריך

וברור מה הוא אומר ומה אינו אומר. יתכן שיסביר לי שלא עשה זאת בתור קצין צה"ל אלא בתור עובד משרד הבטחון. אני מבין שיש גם הסבר שהוא לא אמר בעצם מה שנכתב וכו'.

שר השיכון ט. בנטוב:

זה רגיל.

שר הפנים ט. ח. שפירא:

זה תמיד כך.

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

אני רוצה לומר שהוא לא הופיע כקצין צה"ל, כראש מחלקה זאת או אחרת, אלא כאיש משרד הבטחון.

השר ט. בנין:

סביוסרניה זו אינה במקרה.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אולי אפשר לקבוע שכל פעם שיהיה ברור שעובד במשרד אזרחי, גם אם זה משרד הבטחון, לא ייקרא בשם אלוף או אלוף משנה אלא אדון זה וזה, ואז איננו קולונל.

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

יש הצעה כזו. אלא מה? את זה חייבים להביא בחוק

בכנסת.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מדוע כחוק בכנסת? פקודת המטכ"ל אינה מספיקה?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

פקודת המטכ"ל יכולה לחייב את הקצין, אבל אינה

יכולה לחייב את העתון לקרוא לו דווקא בשם אדון זה וזה.

להערותיו של השר שפירא אני מוכרח לענות, כי אני

חושב שאי אפשר לקחת פה קטע מחוך מסכת כללית, ולבסס על הקטע הזה את כל האיריאולוגיה. אנחנו אמרנו - ואני אמרתי זאת עוד לפני פעולת כראמה, שעל הבעיה הזאת אין תשובה אחת. אבל הפעולות הקטנות בלבד אינן חשובה. צריך להיות שילוב של חשובות רבות.

באופן קונקרטי מה שאני מציע זהו בהחלט עקבי,

וזה דומה לריפוי באנטיביוטיקה. אין לי נסיון אישי רב בזה, אבל קצת אני שומע על כך: כשיש התקפה, נותנים כדור ראשון מנה כפולה, אחרי כן נותנים מנות קטנות יותר. זה בדיוק מה שהתכוונו כאן לעשות ומה שמציעים כאן לעשות. הפעולות הקטנות, בלי המכות שלפני עשרה ימים ושל יום הששי האחרון, איני חושב שהן היו יעילות. אחרי מכה כזו אני חושב שגם פילולות יורידו את יכולת הפעולה שלהם. אבל הן לא יחסלו אותה, כי חלק מהם ילך לעמאן וחלק ילבש בגדי בדואים וחלק יישארו ויטמינו מוקשים.

שר האוצר פ. ספיר :

האם ידוע כבר כמה מאנשי "אל-פאחח" וכמה מאנשי הלגיון נהרגו בפעולות של יום שישי?

הרמטכ"ל ח. בר-לב :

מסרתי מה שידוע לנו מהיריעות שלהם, וזה מעט: 3 אנשי לגיון הרוגים ו- 11 פצועים 4 אזרחים הרוגים ו- 11 פצועים. כשאתה עובר את הגבול ונכנס לכראמה ולוחם, אתה יודע מה קרה שם. אולם כשאתה יורה, אינך יודע מה קרה שם. אבל אני בטוח שהרבה אכזרות בנפש אין להם. אני בטוח שאחרי פעולת כראמה היו להם לפחות מאה הרוגים. הלגיון עצמו הודה בארבעים. ביום ששי היתה פעולת אש. אם מתפזרים בשטח ונכנסים לבונקרים, אין נפגעים. עובדה היא שהם ירו על כל הישובים שלנו והשתמשו בכל הסוללות שלהם, ולנו היו מעט נפגעים.

באשר לאמצעים ההגנתיים שלנו אינני רואה מה שנאמר כאן כהערה אישית, כי אני לפני שנה לא התנגדתי לכך. בתוך הצבא היו כאלה שלפני שנה היו נגד זה והיום הם מוכנים לקבל זאת, כי ההנאים משתנים. אני הייתי חמיד בעד.

השר י. גלילי :

גם הקו של הגדר נשתנה.

הרמטכ"ל ח. בר-לב :

וודאי יעניין אתכם שקיים מגע עם אמריקאים שלפני שנה ויותר באו ואמרו, במקום פעולות תגובה בואו וסגרו את הגבול הרמטית. מדינת ישראל אמרה: בואו והראו לנו איך עושים זאת. הם שלחו מומחים עם אמצעים.

מאז עברו 15 חודש, עדיין לא נמרו את המחקר. דו"ח הביניים שלהם מדבר על הוצאה בסכום של \$80,000,000. הם מעריכים כי בסכום הזה אפשר יהיה לסגור את הקו הכטחון של 60%-70. זהו דו"ח הביניים מלפני שבוע.

השר מ. בנין :

בעצמם חשבו על הכנית כזאת בוייטנאם.

הדמטכ"ל ח. בר-לב :

תוכניות כאלה לא הצליחו בשום מקום. גם הצרפתים בנו גדר ומיקשו אותה. זה מנע פעולות כניסה בכוחות גדולים, אולם לא מנע פעולות כניסה בכוחות קטנים. ואותו הרין היום בוייטנאם.

שר התחבורה מ. כרמל :

גם האנגלים בנו גדרות.

הדמטכ"ל ח. בר-לב :

איני נגד אמצעים דפנסיביים, אבל אני אומר כי הפתרון מוכרח להיות בשילוב של הכל: התקפות גדולות, פשיטות קטנות ואמצעים דפנסיביים.

הסבר מדיני ליריות של הירדנים קשה לתת. אנחנו מעריכים שהיריות שלהם על הטרקטור היו למחרת פעולת כראמה. הם פגעו בטרקטור בעמק הירדן. זה עשה רושם של תקרית מאורגנת, כי הם פתחו באש לא של מקלעים אלא ישר בחול"ר והם פגעו בטרקטור ומיד אחרי זה המשיכו באש מרגמות. אלא שזה משום מה

אינו פשוט. השיבוננו להם במרגמות וגם בתותחים על המוצב שפתח באש, אבל הם לא עברו לישובים. שלשום הם עברו במהירות די רבה להפנות הישובים. למשל התקרית התחילה ב- 11:20, ובשעה 11:45 נחתו כבר הפגזים הראשונים בגשר.

כאן קשה מאד לדעת מה המצב. אנחנו יודעים שהיום אחרי התקרית יש בניזרה אחת הוראה לגיון להיזהר ולא לפתוח באש. זה אחרי התקרית של יום שישי וזה בניזרה אחת, אבל זה אינו מוכרח להיות בגיזרות אחרות, כי אין לנו ידיעות על פקודות כאלה במקום אחר.

המערך הארטילרי שלהם אינו אופנסיבי, אבל הוא מערך קבוע ורציני. להם יש תמיד אפשרות ארטילרית רבה, אין להם שלש חזיתות ואין להם מילואים; יש להם לא רק צבא סדיר, אלא צבא קבע והם יושבים במקום. למשל בקטע זה מהכנרת עד טירת צבי יושבת דיכזייה, שלש חטיבות עם כל הארטילריה הדיכזיונית. אבל המערך שלהם אינו אופנסיבי, כי במערך אופנסיבי ממקמים את הארטילריה קדימה ככל האפשר, כדי להשיג עוד מספר קילומטרים בשטח האויב. הארטילריה שלהם ממוקמת כך שהיא מכסה בערך 5 ק"מ מהגבול, וה"לונג תום" שיש לו טווח של 24 ק"מ ממוקם בעומק של 18-19 ק"מ והוא יכול לכסות את הקו הראשון. אבל זוהי ארטילריה רבה ומחופרת.

אשר לתוצאות חקירת העצורים ידועים לנו פרטים רבים ונוספים על המניעים, על צורות הארגון, על הכוונות. על כל זה דיווחנו, וזה גם יתפרסם. מבחינת כוונתנו לגבי כל אלה הנמצאים בידינו, אנחנו רוצים להחזיק אותם אצלנו במעצר אדמיניסטרטיבי. זה כנראה הפתרון המשפטי האפשרי.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

הזמני.

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

הזמני. זאת אומרת אלה שיוכח כי הם בעבר לקחו חלק בפעולה אקטיבית נגד ישראל, ויש ביניהם כאלה שהם כבר אנשי "אל-פתח" ותיקים, אפשר יהיה להעמיד אותם למשפט כמו כל אנשי "אל-פאתח". אבל אלה שאין לגביהם הוכחות שהם השתתפו בפעולות, רק שהם חברי ארגון חבלני, אותם נחזיק לעת עתה במעצר אדמיניסטרטיבי.

שר השיכון ט. בנטוב:

האם ישנם גם כאלה שהם מועמדים להשלח חזרה?

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

כן.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

מה בדבר הצעת הצלב האדום לראות בהם שבויי

מלחמה?

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

לא שמעתי על כך.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אין לזה תקדימים.

הדמטכ"ל ת. בר-לב:

הם אינם אנשי צבא.

הידיעות שיש לנו עם התרדורות בירדן מגיעות ממקורות שונים. אבל קשה לדעת מה תהיה ההתפתחות. לדעתי הרבה מאוד תלוי בתגובה שלנו. אם אנחנו באמת לא ניהן כאן לאנשי "אל-פאתח" לבוא לידי ביטוי ולמצוא פורקן. הם יפנו את הזרם הזה, אני מעריך, לתוך ירדן. וכאן קשה מאוד לדעת מה תהיינה ההתפתחויות, בעיקר שלא ברור אם תהיה ועידת פיסגה, ואם גם תהיינה - לא ברור מה חוסיין ישיג שם. כי הוא ווראי ירצה להשיג תמיכה ממדינות אחרות. זאת אומרת שבמקרה שירצה מטוסים, יעזרו לו במטוסים וכדומה.

השר י. גלילי:

לא אמרת דבר על הגורם העיראקי.

הדמטכ"ל ת. בר-לב:

אני מתייחס לכל הגורמים. אם תהיינה ועידת פיסגה, חוסיין יגיד: אני עושה מלחמה, לי אין חיל אוויר, לי אין די כוח, אני חושף את עצמי לפעולה ישראלית, האם תהיו מוכנים לעזור לי? ההנחה שלנו היא שהם לא יוכלו לעזור. גם הרוסים לא יתנו למצרים לשלוח טייסת לעמאן שתהיה חשופה להתקפות שלנו. גם מדינות אחרות לא ירצו לעשות זאת. זוהי הסיבה מדוע אין הן ממהרות ללכת לוועידת פיסגה. סוריה מסרבת, אם כי היא קרובה לירדן. אם מישאו צריך לעזור אלה

הם הסורים. הם אינם רוצים ואינם יכולים לעזור. הם אינם מוכנים מראש ללכת ולהתגלות בכל חוסר יכולתם. העיראקים נמצאים בתוך ירדן עם כוחות יבשה. אבל הם חששו בכואמה וחששו שלשום. הם נראו רק פרו פורמה. חלק מהנ.מ. שלהם הציבו בחזית. גדוד ארטילרי אחד הם קרבו לגבול. זה כל מה שהם יכולים לעשות. בפעולת כואמה שהינו בשטח 12 שעות, הם לא התערבו, הם לא התקרבו כי פשוט הם לא העיזו. ולעיראקים יש חיל אויר. אלא מה? הוא יושב בשדות וחוקים וחושש להתערב. בכל יום הששי בקרב הזה לא המריא אף מטוס קרב ערבי אחד. הסורים היו בכוננות על הקו, העיראקים היו בכוננות על הקו, המצרים היו בכוננות על הקו, אבל איש לא ניסה לאיים באיזו שהיא תנועה אוירית. וזה גם יתרון שאנחנו צריכים היום לנצל אותו. איני יודע אם יהיה לנו יתרון כזה כעבור שנתיים. אבל בחדשים הקרובים יש לנו היתרון הזה. וזוהי עובדה, כי כשיש תקרית כזו, הם חסרי אונים.

לכן אני אומר כי אנחנו יכולים להרשות לעצמנו דברים שיתנו לנו אורך נשימה ויכבירו עליהם ביותר. כעבור שנתיים, אם הירדנים יקבלו שלושים וכמה מטוסים ואולי עוד מאה טנקים יהיה קשה יותר, גם אז אפשר יהיה להסתדר, אבל אז צריך יהיה לקחת בחשבון שיהיה קרב אווירי, אנחנו נפיל עשרה מהם והם אולי יפגעו באחד או שנים משלנו. אבל היום היתרון האווירי שלנו הוא גדול.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ביחס לאלוף משנה שלמה גזית כמובן שכולנו ראינו את הראיון והתרעמנו ושמענו שהמטכ"ל רוצה להעיר לו. אבל יש בכתב מכתב אלי מאת דובר משרד הבטחון וזו לשונו:

"אלוף משנה שלמה גזית מבקש להבהיר מה נשאל על ידי כתב "נובל אוברואטר" שראיין אותו, ומה השיב:

הכתב שאל לגבי התנחלותנו בשטחים והאם אינה עומדת בסתירה להצהרותנו על נכונות לדון בהחזרתם.

החשובה היתה שהאחזריות הנח"ל של צה"ל הן פתרון מיוחד לנו שנועד להקל על המשימה הצבאית של אבטחת ספר ולחביא לנוסרליזציה באזורים שונים. עקרונית, הצהירה ישראל פעמים רבות כי היא מוכנה לנהל משא ומתן על שלום וכמסגרת זו תהא מוכנה לדון גם על נסיגה מקורי הפסקת האש הנוכחיים.

על כך באה שאלתו הספציפית של הכתב, האם גם דמת הנולד נכללת בקטגוריה זו.

החשובה היתה - חיוכית. אם הסורים יהיה מוכנים לדון עמנו על הסדר שלום, נדון עמם גם על הגבול הסופי שלנו עמם. עם זאת, הערתי - יש לזכור כי הזמן עושה את שלו. נוצרות עובדות בשטח אשר בלי ספק תהא להן השפעה על עמדתנו."

איני יכול - ואיני בטוח שגם אתם אינכם יכולים - לראות את החשובה הזאת כמספקת. לאי-דיבור אין זה מגיע.

השר מ. בנין :

לשתיקה אין זה מגיע.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני בטוח שגם לא אמר על הראיון לשר הבטחון. אבל

לא שאלתי אותו על כך.

פה נשאלה השאלה על דבר הנשק שלנו מארצות הברית. הדבר הוא בטיפול. בכל אופן יצחק רבין יודע "להתלבש" על ענין הפנטומים. ענין הסקייחוקים הולך לפי הסדר. קבלנו 4. בסוף אפריל אנחנו צריכים לקבל עוד 4. הדחיה לא היתה בגללם אלא בגללנו, שזה צריך היה לעלות \$60,000 וצריך היה משלוח באניה מיוחדת.

שר השיכון פ. בנטוב:

מה ביחס לתוחמים ארובי טווח?

שר הפיתוח ושר התיירות פ. קול:

האם אי אפשר להחיש את משלוח הסקייחוקים?

האם אין סיכוי לזה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

ספרתי אז מה שספרתי. בקשתי אז שישלחו לנו השנה לפחות תריסר פנטומים ואמרו לי "לא". מקנמרה הסביר לי שהוא אינו יכול בשום אופן. אולם זו אינה צריכה להיות המלה האחרונה. ברור שאנחנו מנסים לייצר גם כאן. אנחנו מנסים להחיש את השנת הסקייחוקים וגם הפנטומים. האיש שהיה בארצות הברית אומר - כמובן אפשר לקבל את הדברים במאה אחוז ואפשר לקבל בפחות אחוזים - שהנשיא אמר לו, כי יקרה מה שיקרה, הפנטומים מובטחים בין אם הוא ייבחר ובין אם לא ייבחר, הוא יעשה את המלאכה.

בכל זאת פה קרה משהו. אם אתם זוכרים, הרי בשיחה ההיא אמר מקנמרה שדרושות לזה שנתיים וגם קבענו מתי האנשים שלנו יבואו לשם, כדי לטפל בענין השינויים והתיקונים ואחרי כן יצטרכו אנשינו ללמוד את

הכלי, לקבל הכשרה מתאימה. כעבור איוזה זמן אמר מקנמרה אחרת. יש איוז שמועה שהוא לא ביותר מסוד בלב ובנפש לעניינו, אם כי אנחנו לעיתים מדביקים פחק למי שאינו עושה כל מה שאנחנו רוצים, שהוא כבר אויב שלנו. אבל פתאום אמר מקנמרה שלא נחוצות שנתיים כי אם שנה. משום כך אפשר לחכות שנה מבלי שהאנשים שלנו יבואו לשם. אני מנסה לטעון ומתכוון לטעון נגד זה. אבל ימים אלה הם לא דוקא הימים הנוחים לטעון; תקדים את המשלוחים, תתן פנטומים אבל יש טיפול בזה. יצחק רבין אומר שעל זה צריך להתלבש. איני אומר מה שאני חושב.

שר האוצר פ. ספיר:

המשלוח של הסקיהוקים מתחיל מסוף אפריל?

ראש הממשלה ל. אשכול:

4 כל חודש. לא אחזור על מה שאמר הצד השני, הם מייצרים סקיהוקים לעצמם. כן יגידו שנחוצו לשם כך ליין חודש ואחרי כן יגידו כמה כסף זה יעלה ואחרי כן יאמרו אין צורך בשנתיים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אנחנו חתמנו על שמונים וכמה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

סקיהוקים - כן.

אבל בעצם הימים אלה נחתם תווה על עודפי המזון
לישראל ועל נשק לירדן.

ביחס ל"לונג תום" שמעתי אתמול שכל תותח עולה
\$ 150,000, וקשה להשיג תותחים כאלה.

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

ה"לונג תום" הוא תותח ממלחמת העולם השנייה
ומחירו \$70,000. אבל פה מדובר על תותח חדיש בעל אותו טווח, אפילו פחות מזה.
לונג תום הוא של 155 מ"מ, התותח החדיש הוא של 122 מ"מ. הוא עולה \$ 150,000.
אבל "לונג תום" מיושן אפשר לקבל ב-\$70,000.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני זוכר כי כשהיה לנו עסק עם סוריה בשטח
הכנרת, צעקתי חמס, מדוע אין לנו תותחים כאלה. ואז קבלתי את ההסברים שקיבלתי.

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

תותחים יש לנו, אבל לייצר תחמושת יקח שנתיים עד
שלוש שנים.

שר הפנים מ. ח. שפירא:

כמה תותחים כאלה יש לנו?

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

של 130 מ"מ בערך 12. זה בערך כמו הטווח של "לונג תום". קצב האש הוא של 2-3 פגזים בדקה. התותחים האלה עולים כל תותח 150,000 \$ הם בעלי אותו טווח, אותו קליבר ובערך בעלי אותו משקל, אבל קצב האש הוא של 6-8 פגזים בדקה. התותח של 130 מ"מ הוא תותח רוסי מצויין מתוצרת 1966, לקחנו אותו שלל אבל בלי הרכה תחמושת. קצב האש הוא של 6-8 פגזים לדקה. צוות מאומן של 10, הטווח של התותח הסובייטי הוא ל- 27 ק"מ, של הלונג תום ל- 24 ק"מ.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לבשנרבר עם הנשיא על נשק לערבים, ידוע מה שהוא יענה. אנחנו פה במצב דו-סטרי עם האמריקאים. כאשר אתה מסביר להם, שהערבים הם כך וכך והם מתמוטטים והסובייטים חודרים עמוק לכאן, הם יאמרו: זהו מה שאמרנו, תעזרו לנו. ו"תעזרו לנו" אומר מה שאומר בית שמאי, מה שספרתי אז. נוסף לזה הם אומרים: "ברור שאם אנחנו לא ניתן, הערבים ישיגו אצל האחרים. ברור שהם ישיגו אצל האחרים. לא יישאר מלך בגדוד אם יוכל להשיג, מצרים תתן לו או משלה או ישר מרוסיה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

איזה סוג אירונים הוא מקבל?

הדמטכ"ל ח. בר-לב:

1049, מטוס צליפה.

שר האוצר פ. ספיר :

אלה הם האוירונים שנפלו בגרמניה.

הדמטכ"ל ח. בר-לב :

לא בגלל האמריקנים אלא בגלל התיקונים שעשו

הגרמנים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

בשיחות אתנו וגם בכחב לא הזכירו לא אוירונים

וגם לא טנקים. אבל אני ראיתי לנכון לא להכנס לפרטים ולא לשאול. כי אם אני
אשאל, יגידו תריסר אוירונים או שני תריסרי אוירונים ואני אגיד "לא". ואז הוא
יגיד כמו בימי הרמן, אם תגיד "לא", לא ניתן. כולם הרגישו זהו רק פרו פורטה.
ביחד לטנקים יש לו תירוץ שאנחנו לקחנו מהם מאה טנקים במלחמה. וודאי יש הסבר
ותירוץ. [REDACTED]

המנכ"ל ג. רפאל :

יש סיוע שירדן מקבלת.

ראש הממשלה ל. אשכול :

סיוע שהיא מקבלת מהערבים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

מגבית החירום של הערבים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני יודע שלתקוע נשלחו כל הפרטים שאנחנו יודעים.

הרעיון להגיע לטלוויזיה עם כל הצילומים על הנזקים ביישובים הוא טוב.

הדמטכ"ל ח. בר-לב :

עשינו זאת כבר ביום ששי.

שר השיכון מ. כנטוב :

אם רוצים לעשות זאת, צריך לעשות זאת מהר, כי אנחנו מתחילים היום לחקן. אם רוצים לצלם, צריך לעשות זאת מהר.

שר החקלאות ח. גבתי :

כבר צילמו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

האם חתימת עסקת הנשק עם ירדן היתה במקרה סמוך לפעולת ברזאמה, איני יודע, אף אחד לא יוכל להגיד לך. הם מדברים על כך כבר חדשים רבים. יכול מאוד להיות שאיזו מחלקה שם חשבה שדווקא עכשיו טוב לתת להם תקוה בענין זה, ויכול להיות שהדברים הולכים בגלגליהם עד שזה מגיע לאיזו ממשות.

שאכחוב לנשיא אגרות "לידידי ואהובי", לנשיא אין כותבים כל יום. דברתי גם עם האיש שבא מאמריקה וגם נחכה כמובן למהי שיודיע לנו יצחק רבין. וודאי טוב היה אילו היתה איזו הפסקה של שקט. אבל בענין הפנטומים אני חושב אולי תוך איזה חודש ימים או ששה שבועות להזכיר בשדר. לא נראה לי לעשות זאת עכשיו. אבל אולי זוהי טעות בשיקול ויכול להיות שלא. אמנם אצלנו מתעוררת דווקא עכשיו הרגשה של דחיפות בדבר, אבל לא נראה לי שטוב עכשיו לכתוב לו, שלח לנו מהר את הפנטומים כי אינך יודע מה הוא בלבו חושב, אם כי גם עכשיו חזר על חמשת העקרונות. אבל איני יודע מי עומד על ידו ומקטרג. מכתבים עוברים דרך מישור. אנחנו נבוא בטענה: ירדן היא במצב כזה וכזה, היא מחפוררת, שורר שם תוהו ובוהו. אבל לפי הרגשתי טענה זו היא חרב פיפיות. אז הם יאמרו: אם זה באמת כך, הזהרו תהיו כך וכך. ויש להם רשימה גדולה של טענות מצדם. זה מתחיל עם הענין של WHAT KIND OF ISRAEL ויש להם טענה בענין טיראן, ואל תחישו בינתיים לעשות דברים מוגמרים בירושלים. (השר מ. בנטוב וטענה על חוסר התייעצות אתם). לו ידעתי שיכול להיות לנו הסכם בינינו ובין אנשי "אל-פאתח" של שקט לחודש או לחודשיים, וחץ מזה לתמיד - הייתי בוחר בזאת.

הטענה של העיתונאים. העיתונאים הם בכלל כידוע עם מעניין מאוד. אבל אני רוצה להזכיר שדברנו בפירוש, ואני בעצמי אמרתי הרבה פעמים לרמטכ"ל ניוהר נא, ללא התפאויות, ואל יתן כל חייל ש"חלבו אותו". לנו היתה הרגשה - אם כי ברגע זה איני בטוח עדיין - שסוף סוף בענין זה החזית החיצונית היא חשובה. איני אומר שהחזית הפנימית אינה חשובה, אבל החזית החיצונית היא חשובה מאוד. אבל מה אנחנו אומרים? לנבי נזיפות לא איכפת לנו. אני אומר שכל העולם עומד על נזיפות. אנחנו יכולים "לאסוף" נזיפות. אולי הפעם יהיה רושמן פחות חשוב. אומרים שהשיבה הזאת של מועצת הכטחון אינה מעודדת שום התעניינות

כאילו יודעים כבר.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

יש הבדל כיוון שהדבר לא היה גדול.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

לא עברנו את הגבול.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אבל היתה פעולה באויר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לו היה זאת בפעם הראשונה שימוש באווירונים
והפעצות ותותחים, וודאי גם כן היו מדברים על כך.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אחרי כראמה זה אנטי-קליימקס.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל כשהולכים למועצת הבטחון, אין יודעים מראש.
נראה מחר או מחרתיים. כשהיושב ראש יהיה רוסי, שוב יכול להיות שיש איזה דבר קצת
יותר רחב.

שר האוצר פ. ספיר :

אני נוטה לחשוב שאם זה צמוד למקרה זה מעורר

פחות התנגדות.

ראש הממשלה ל. אשכול :

הרשות ניתנת לכל אחד לחשוב.

שר הפיתוח ושר התיירות פ. קול :

אזכורים ניתן להעביר מהר יותר מאשר טנקים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

עתונאים וצלמים זה משלח ידם שלהם. אבל כולנו
סלדנו מההתפארויות שעברו כל גבול. ועכשיו לתרעומת המשקים. לא רציתי לדבר הרבה
על כך, כי במקום אתר הגיבוהי קצת בדוגזה. אמנם אני איש עמק הירדן. אני מצטער
שאיני יושב עכשיו בדגניה ב', היה לי יותר קל להגיד מה שרציתי להגיד. אבל
התרעומת היא לא חלילה על הצבא. הם יודעים שהצבא עושה כל מה שאפשר. אבל הם
צריכים לכסות מאה קילומטר. לכסות בחזרה 25 קילומטר ולכבוש את זה. זה לוקח
זמן. הם מבינים זאת.

שר האוצר פ. ספיר :

ביום שהיה בירור עם משקי בית שאן ומשקי עמק

הירדן נתנו את כל התשובות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הגינותי על שר האוצר ואמרנו, כל מה שנדרש או הוצע ייעשה. דברתי גם על המכשח הזה. איש הקיבוץ המאוחד שכטר אמר שיתחילו ברגל לצאת לעבודה.

שר החקלאות ח. גבתי:

ברוב המשקים הולכים ברגל לעבודה. אבל טרקטור מוכרח לנוסע.

ראש הממשלה ל. אשכול:

על טרקטור נוסע איש אחד.

התרעומת היא על "מה יהיה?" הם כבר שנים רבות הורגלו שאם "מרבצים" מרבצים לגדות ולתל קציר, פה היה שקט. והנה קרה עכשיו שבמקום אחד נהרגו 5 ובמקום אחר 4. היה מי שאמר: נעבור את הירדן ונקח שם 20-30 קילומטר. אמרתי, גם שם יישבו יהודים, אם צפופים - יוכלו לפגוע גם בהם, ואם יהיו מרחקים בין ישוב לישוב יוכלו לעבור ביניהם לכאן. ברור בכל אופן, כי כאשר באים אליהם בלילה, לא שפכו כל מה שהיה בלב.

דנשד י. גלילי:

היה חשוב מאד שהייתם שם.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אין טענות, אבל יש טענות על המצב.

דוד י. גלילי :

יש הדים על הביקור.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אמיתי: נקח שם 20 קילומטר, מחר מחרתיים יכולים להגיע לעמאן. מה יהיה אחרי כן? חשבנו: הירדן יהיה הגבול. עכשיו נכנסים לעניין של גידור ושל כבישים. מעניין איך הפסיכולוגיה פועלת. נפילת חיילים מקבלים יותר בקלות מאשר נפילת אנשים היוצאים לעבודה.

שר הדואר י. ישיעהו :

בסך הכל הוא מפרסם מכתב למערכת.

המנכ"ל מר ג. רפאל:

בכוחות משותפים של צה"ל ומשרד החוץ הכינונו את ההסברה על המצב לפני באר אורה. לאחר באר אורה הפעלנו את כל השלוחות שלנו בחוץ לארץ כדי להסביר את חומרת המצב, להפיץ דברי ראש הממשלה ושר הכטחון שלא השאירו ספק ווראי אצל הצד השני, עד כדי כך שירדן הגישה אגרת של דאגה ואזהרה על האיומים של ישראל שקדמו לפעולת כראמה ביום חמישי שלפני עשרה ימים. העובדה, שרואים בטלוויזיה של צ'כיה את מקרה המיקוש של אוטובוס החלמידים, אין זה מקרה, אלא זה הועבר באמצעות הנציבות שלנו באוסטריה, המקיימת כל מיני קשרים טובים, להשפיע על כל מיני תהליכים בצ'כוסלובקיה ולעודד כל מיני גורמים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

כל העניין בצ'כוסלובקיה הוא של ציונים?

המנכ"ל מר ג. רפאל:

כמעט! אבל זה אולי מקרה יוצא דופן. ברור שכרחבי העולם יודעים מה מצבנו, יודעים מה הטרור, מהי חומרת התגובה שלנו על הטרור, מהו היחס שלנו לטרור. עובדה היא שרובה של העתונות העולמית היתה מסוייגת לפעולה הצבאית העניפה בכראמה, בכל זאת התגובה היתה די מאוזנת, שיכולים להכין את מצבה של ישראל הנמצאת במלחמה מתמדת, כשהאויב בוחר את אמצעי הלחימה. נקלטה הסיסמה שלנו, שלא נוכל להרשות לאויב גם לעשות מלחמה וגם להכתיב לנו את אמצעי הלחימה.

אני חושב כי מבחינה הסברתית לא החמצנו שום הזדמנות. הקדמנו גם לפעולת כראמה וגם למאורעות יום ששי האחרון אגרות למועצת הבטחון, שפרטנו את הפורענות והישנות הפורענות והמשך הפורענות. על כל הפנים לא השארנו את השדה בור. בכל אופן התגובות שצמחו היו התגובות שנשתלו על ידי ההסברה המשותפת של צה"ל ושל משרד החוץ.

באשר למועצת הבטחון אני רוצה קודם כל להבטיח לממשלה, שמשרד החוץ נתן ביטוי להערצתו והוקרתו ליוסף תקוע על הופעתו הראשונה שהבהירה את מצבנו, הזהירה את אויבינו וגילתה עמידה נחושה בשער.

שר הפיתוח ושר התיירות נ. קול :

היתה זו תקיעה גדולה של תקוע.

המנכ"ל מר ג. רפאל :

ברור שאנחנו מחגאים בהופעה הזאת.

לגבי ההחלטה שנתקבלה ב- 24 במרס אחרי פעולת כראמה, ברור שאין לנו להתנחם כאילו זה היה איזון. גם לא יכולנו לצפות לאיזון, כי מועצת הבטחון, לא רק במקרה שלנו - במקרה שלנו באופן מיוחד - אינה רואה את עצמה אחראית כביכול או אינה רוצה בכלל להתייחס למלחמות שאין הן הקלאסיות כמובן המלה. עובדה היא שארצות הברית אינה יכולה עד היום ללכת למועצת הבטחון עם המלחמה הגדולה שנגרמה כמובן באותן השיטות של גרילה ושל חדירה, של רצח וטרור כי היא לא תמצא במועצת הבטחון, עם כל כוחה והשפעתה, את התמיכה הדרושה לה. ברור שמצבנו הוא על אחת כמה וכמה מיוחד במועצת הבטחון, כי הצד השני משוריינן על ידי

הוטו הסובייטי.

הסברנו לעתונאים הורים, וכנראה שהדבר עשה רושם מצויין, שכל הצרה שאנחנו נמצאים בה היום ואשר גם גרמה למלחמה ביוני 1967, התחילה באוקטובר 1966, כאשר הלכנו למועצת הבטחון בתלונה נגד סוריה, נגד אותם אנשי "אל-פאתח" בסוריה ומועצת הבטחון ניסחה, אחרי הרבה התלבטויות נוסחה מאוד מתונה, מאד זהירה של בקשה לממשלת סוריה, שמא, אולי תנקוט באמצעים נגד "אל-פאתח" והצעה שהוגשה על ידי מדינות אפרו-אסיאניות נכשלה על ידי הוטו הסובייטי. ואז ירד המסך. אז החליטו הערבים להמשיך באמצעי מלחמה לפי האמצעים הנבחרים על ידם. הדברים התפתחו כפי שהתפתחו באביב 1967 ובקיץ 1967. שוב ההחלטה של ה-24 במרס גורמת להתרוצצות של הערבים לנקוט בשיטות המקובלות עליהם - היה לנו עניין, שמועצת הבטחון לא תתעלם ב-24 במרס מפעולות הגרילה - איני רוצה לקרוא לזה פעולות גרילה - לא תתעלם מפעולות החבלה והרצח, כי הדבר הזה נחוץ לנו. זה נחוץ לנו אם תראו את ההופעה של היום כקולב, לתלות בו גם הצדקת מעשינו ופעולתנו וגם את הטיעון המדיני שצריך ללוות את הפעולה שלנו. אנחנו מסתמכים על כך, שמועצת הבטחון לא התעלמה ממעשי האלימות ומהתקריות שנגרמו על ידי מעשי האלימות. ואיננו מתעלמים מהפירושים שניתנו בעיקר על ידי ארצות הברית בריטניה ודנמרק, שהיו ידידותיות בהתנגדותן לפעולות טרור. לכן אם אנחנו מוכרחים לפעול נגד טרור ונגד המלחמה הערבית, כפי שהם מנהלים אותה, אנחנו מסתמכים גם על הסתייגות מועצת הבטחון מהפעולות האלה.

באשר לגינוי יש בכל זאת חשיבות בזה שלא גינו את מדינת ישראל. אבל, לא גינו את צה"ל. הנוסח היה שגינו את הפעולה הצבאית, זאת אומרת שהגינוי מכוון לעניין מסוים, לתקרית מסוימת. בכל זאת ההבדל מבחינת ההד הבינלאומי הוא חשוב. מדובר שם על THE MILITARY ACTION.

ראש הממשלה ל. אשכול:

דומני שהוזכר צה"ל.

המנכ"ל ג. רפאל:

לא. הגיוני הוא לא לצה"ל ולא למדינת ישראל אלא

על THE MILITARY ACTION.

שר הסעד י. כורג:

מי עשה זאת?

המנכ"ל מר ג. רפאל:

אני מסכים שזוהי נחמה פורתא אבל רק לשם

הפרוטוקול אני מציין זאת.

דו"ר מ. בנין:

אין זו פורתא אפילו לא פרוטה.

המנכ"ל מר ג. רפאל:

התקופה שתיפתח מחר במועצת הבטחון בראשותו של

מאליק, נציג ברית המועצות: אני חייב להגיד שאנחנו יודעים את מאליק מימי הזוהר

שלו, כשהוא חמך בישראל ויצא נגד התוקפנות של מדינות ערב. זה היה בשנים 1947,

1948 ועד 1953. אנחנו יודעים גם את כשרונו המעולה של מאליק מבחינה חכמית

ומדיניות. אנחנו זוכרים היטב איך כיושב-ראש מועצת הבטחון באוגוסט 1950 עצר כל פעולה של מועצת הבטחון בעיצומה של מלחמת קוריאה. אם כן יש לנו עניין לא רק עם ארטיסט אלא גם עם אמן בנושא זה. אני חושב שהוא ינצל את כל כשרונותיו ואת כל כושרו כדי להציק לנו, כדי לגרום לנו צרות. איננו יודעים עדיין באיזו דרך ילך.

אנחנו יודעים ממקורות סודיים, שלפני הפעולה האחרונה לא ששה ברית המועצות ללכת למועצת הבטחון בעניין שליחות יארינג, אלא הם יעצו לערכים לגלות אורך רוח, ואנחנו מפרשים שהדבר נובע מכך שבית המועצות אינה רוצה ללכת בנושא הזה למועצת הבטחון כל עוד לא הגיעה לידי הבנה על שינוי יסודי בעמדתה של ארצות הברית. ולכן הם מהססים. כי מה הם יכולים להשיג? ארצות הברית תעמוד בעמדה שלה, מועצת הבטחון עלולה לא לשנות את עמדתה. אם כן עשתה ברית המועצות נסיון דיפלומטי מריני נוסף ולא סיפקה את הקליינט הערבי שלה. זה ההיסוס. איני יודע מה יהיה עכשיו. יארינג הגיש עכשיו דו"ח ביניים מאוזן, אבל מאוזן זה תמיד מבחינתו של המשקל של המאזן רובץ עלינו. ארצות הברית מאוד מודאגת מההתפתחויות בשליחות יארינג. לא אכנס לעניין זה, כי אני חושב שאת כל המכלול של ישראל-ארצות הברית צריך לשמור להרצאה של שר החוץ. היו איזה התפתחויות. ואני חושב ששר החוץ יתן לכם הרצאה מקיפה על התפתחויות היחסים עם ארצות הברית.

ביחס לנשק לירדן והעיתוי, דיבר כבר ראש הממשלה

על כך. המדובר על אירונים ועל 100 טנקים פטוניים מ-48.

שר הפיתוח ושר התיירות נ. קול:

האם זה אותו הסוג שהיה להם מקודם?

המטכ"ל ח. בר-לב:

אני מניח שיהיו קצת יותר טובים מאשר אלה שהיו

להם קודם.

המנכ"ל מ. ג. רפאל:

אני מניח שהעיתוי כרוך בדאגת ארצות הברית למשטרו של חוסיין, דאגה המתבטאת בכל הקשרים ובכל הפניות לישראל ובכל המישורים, אם זה בניו-יורק ואם זה בושינגטון ואם זה בישראל. הדאגה היא חמורה. הם רואים בדאגה את המצב הנוכחי. הם רואים בשיקום משטרו של חוסיין מבצר עוז לאינטרסים של אמריקה THE NATIONAL INTERESTS OF THE U.S.A במלון האמריקני THE NATIONAL INTERESTS זהו דבר חשוב, גדול מאוד וקדוש מאד. על זה בוודאי עוד חשמע הממשלה כאשר ראש הממשלה ושר החוץ ידווחו על המצב הזה.

עכשיו בנוגע לוועידת הפסגה הערבית. אנחנו סבורים שוועידת הפסגה תתקיים. המעכב את כינוסה הוא מיודענו פייסל, שעד עתה גרס "יטבע נאצר באותו המיץ ששחט". אבל יש לחץ על פייסל להסכים לכינוס הוועידה ולבוא לוועידה. לפי ידיעתנו הסכימו ביניהם גם פייסל וגם ירדן על נוסח של פניה לפייסל: היות והשליחות של יארינג נכשלה עקב התוקפנות והסרכנות של ישראל לשחק פעולה, יש מקום עכשיו להתכנס מחדש כדי לטקס עצה על מעשים לאור המצב שנוצר. בימים אלה מתנהל משא ומתן בין פייסל ובין המלך חוסיין בדבר הסכמה לנוסחה כזו שתהיה מקובלת על נאצר. לדעתי הסיכויים של כינוס ועידת הפסגה הם לגמרי לא מבוטלים. אני מניח שעל כל פנים שרי החוץ של המדינות הערביות ייפגשו לשיחות פרילימנריות ושם יתברר אם יש מקום ותוכן ללכת לפסגה.

המשך הדיון נדחה לישיבה נוספת שתתקיים מחר

בבוקר בנוכחות שר החוץ.

371. מכירת נשקראש הממשלה ל. אשכול:

מציעים לאשר מכירת 10 טונות נפלי"ם (חומר נפץ) לאיטליה על ידי התעשייה הצבאית. היקף העסקה הוא - \$ 27,500. משרד החוץ אינו מתנגד לעסקה.

מ ח ל י ט י ם, לאשר מכירת 10 טונות נפלי"ם (חומר נפץ) לאיטליה, על ידי התעשייה הצבאית.

372. הועידה הכלכלית 1968ראש הממשלה ל. אשכול:

כבר הזכרתי שהערב קבלת הפנים לבאי הועידה הכלכלית. דומני שרבים שפקקו בדבר ערך הכינוס התחילו לשנות את עמדתם כך אני שומע מספיר, משרף ומהרצוג.

שר האוצר פ. ספיר:

הערב מתקיימת "קוקטייל פרטי" לבאי הועידה.

מחר בבוקר מתחילה הועידה רשמית בדברי פתיחה של ראש הממשלה. במשך הימים תשמענה הרצאות וסקירות מפי שרים, מפקידים בכירים, מאנשי תעשייה וכספים, מתעשיינים ומאנשי חברת העובדים. לכל הדיבורים כאילו רצו לעשות על מישור צנוור, אין כל יסוד.

בסך הכל רצו לבוא לוועידה מחוץ לארץ 550 איש.

אני מניח שיבואו 380 איש. 30-40 איש לא יבואו בגלל בהלת הזהב בעולם וכמאה איש או יותר לא יבואו בגלל היריות. אלה הם מספרים מותאמים עם ידידי ד"ר יעקב הרצוג. כמאה איש ביטלו את בואם לוועידה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

חשובים?

שר האוצר פ. ספיר:

שונים. מי יורע, מי חשוב ומי אינו חשוב. ועדות משנה עבדו בישראל. אלה ועדות משנה לענפים שונים ולעניינים שונים. ישנה ועדה פיננסית שבה ישבו כ- 8-9 ישיבות. בחלק הישראלי השתתפו בנקאים, תעשיינים ואנשי משק. היה שם דיון ממצה. השתתפו גם אנשים שבאו מחוץ לארץ, יושבי ראש ומרכזים של אזורים או של ועדות. האטמוספירה היא טובה, חמה ומעודדת. אמנם אמרתי בכמה הזדמנויות, שהועידה אינה יריד שתוצאותיו נמדדות לפי העסקים הנעשים בו. היתה לנו ועידת זוטא מכינה באבגוסט של מספר אנשים. אנחנו מורדים את הסיכויים לפי מה שקרה מאוגוסט עד עכשיו. מה שאני אומר, דומני שאני אומר על דעת שר המסחר והתעשייה, שהוא מחותן גדול בענין זה, על דעת שר התיירות שהוא מחותן בענין זה, ועל דעתי אני עבדכם הנאמן: אם כן התוצאות מסביב לוועידה הן טובות. לו הייתי צריך לחלק ציונים, הייתי מחפש ציון קצת גבוה יותר מ"טובות".

פה יש לי אפילו שאילתא ותרעומת יחד עם "ברוך

הבא" לשר יוסף ספיר. השר יוסף ספיר אמר - כפי ששמעתי ברדיו וקראתי בעתון, הועידה לא תביא שום דבר אלא רק תביא משהו בטווח ארוך.

יש לי שאלתא גם לענין שני, לא פחות חשוב בעניין זה, והוא ענין המסים. האם תהיה ריאורגניזציה או לא תהיה ריאורגניזציה בענין המסים? על כל פנים אנחנו ממשלה ובה גם משולבת הועדה לעניני בטחון. אבל אנחנו גם קואליציה מקיר אל קיר לא רק לעניני בטחון אלא גם לענינים אחרים, שיש קשר ביניהם. אין אני נגד ריאורגניזציה של מסים, אבל זה אינו שייך הנה.

אני רוצה להגיד כי העובדות מסביב לוועדה מאוגוסט עד עכשיו מדברות בעד עצמן. ישנו חומר ואני יודע גם לברוק אותו. יש חומר שהגיע ממר סורוקר מאנגליה, מאנשים בארצות הברית ומהאיש היושב בארופה. אתה, שר הפנים, מתעניין רק כשזה עצוב, אני רוצה שתתעניין גם כשלא עצוב.

אני מעריך כי בשטח התעשייה יוקמו 50 מפעלים או הרחבות או שותפויות או דברים חדשים שקמו ומוקמים ואלה דברים שנגמרו. יש שטח שני: תיירות. ביום שני ישבו עוד הפעם השר קול והמנכ"ל שלו וסיכמו איזה מלונות הם בבניה, איזה בגמר הבניה, איזה בהתחלת הבניה ואיזה בטיפול. אפילו ביחס למלון אפולוניה ליד הרצליה, מלון ל- 200 חדר, שעבר שלש פעמים מיד ליד של אנשים שאין להם כסף, אומר שר התיירות שהוא עומד לגמור בענין זה עם מישהו.

ישנו מקצוע שנקרא כימיה ופטרוכימיה, כולל הצנור וכולל ערד וכולל מפעל האשלג. שועדת הכספים בקשה שנטפל בהם, מה שהוחל בכיצוע מראשית השנה הזאת 1968, זה מגיע לסכום של קרוב ל- 600,000,000 ל"י. אני מדבר על מה שהושקע בשנה שעברה. זה מגיע לסכום פנטסטטי. הצנור, מפעל האשלג וערד אלה הם הרחבה, פטרוכימיה זוהי הרחבה, אשר לבתי הזקוק וודאי לא נוכל להחזיק אותם אם נרצה לבנות בית זיקוק שני. כיום אנחנו מחזיקים בעצמנו את בתי הזיקוק, כי הם מכניסים בשנה רווחים של 10,00,000 - 15,000,000 לירות או למס הכנסה או למפעל. בעינינו זה היינו הך. אמנם אין שם הרבה עובדים, סכום ההשקעה לעובד מגיע שם וודאי לחצי מליון או למליון לירה. וודאי מסר השר שרף מה יש ב"פיפ ליין" ומה אישר המרכז להשקעות. כמדומני שישנם 150 אישורים מוקדמים ב"פיפ ליין".

שר השיכון מ. בנטוב:

האם אפשר לקבל פרטים?

שר האוצר פ. ספיר:

אתה חבר ועדת השרים לענייני כלכלה, ישלחו לך פרטים. קודם כל הונח על שולחן הכנסת על ידי שר המסחר והתעשייה הסיכום לשנת 1967 ולכל עשרים השנים, לאחר שכל שנה מבטלים מה שלא בוצע או מה שמת - יש דברים כאלה שפושטים את הרגל או שהמשקיעים אינם מקיימים את התנאים שהתחייבו עליהם.

נולדו מאז ועידת הזוטא באוגוסט כמה דברים רציניים. וודאי הביצוע יכול לקחת 3-4 שנים. אם הועידה תצליח ליצור אותה הרגשה שנוצרה מסביבה לפני זה, הריני חושב שזה יהיה מעשה גדול פרט לכך שבכל זאת גם אם יבואו 380, יהיה זה מספר ניכר. בדקתי שלשום עם מר רוטנברג שהיה מיוזמי ועידת המליונרים בשנת 1950, התברר שאז באו לוועידה 120 איש, ול-50 מזה שלחו המוסדות כרטיסי הדרך וכיסו להם את הוצאות הדרך, ופה הלכו לכרוך בכתי המלון כמה בין השבעים שלחו את החשבונות למשרד האוצר. עכשיו כל 380 - ואלמלא היריות וודאי היו מגיעים 530 - באים על חשבונם.

בימי הועידה יהיו לא רק נאומים בישיבות הפלינום. בעיקר תהיו העבודה בועדות המשנה, ששם יישבו לפי מקצועות, אנשי פיננסים לחור, אנשי תיירות לחור וכדומה. דומני שהוסכם אפילו שתהיה ועדה מצומצמת של כלכלנים, זאת אומרת של אלה שהכינו את הספר ושר"ר ארגון עומד בראשם, רשות התכנון פלוס רוברט נייתן שנמצא כבר פה שבועיים וקייזרלינג ואורי, ו-3-4 יוזמנו מהעולם האוניברסיטאי וכן אחרים - כל זה לשם שיחה כוללת בבעיות תכנון. זהו פרק בפני עצמו.

אני מרגיש את עצמי כבעל תפילה שצריך להתפלל בימים נוראים, מוסף בראש השנה או נעילה ביום הכפורים. אני מציע כי כל אלה שצריכים להיות בועירה, שיהיו שם, כי אנשים באים ממרחקים, מכל קצווי תבל, יהודים מכל העולם החופשי. הוזמנו גם כמה מאות ישראלים, וכל מי שמבקש לבוא מעולם המעשה - מוזמן.

דבר חשוב ומעודד ביותר בעיני הן התוכניות של מפעלים שהונחו על השולחן. לא האמנתי שנגיע למספר כזה. חלק גדול הוגש בצורה יפה מאד. הגישו את החומר תעשיינים פרטיים, חברות השקעות, חברת העובדים, מפעלים, גם במסגרת התאחדות בעלי התעשיה. מניחים על השולחן מאזנים עם הצעה של שותפויות. בית החרושת לנייר בחררה העלה על השולחן בצורה יפה את המאזן שלו. אין הוא מבקש השתתפויות, אבל הוא העלה את הענין על הנייר בצורה אמריקאית יפה. אולי דחף לזה קנטור שאמר כי גם הצורה חשובה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

גם חברת הכשרת הישוב הניחה תוכניות.

שר האוצר פ. ספיר:

התאחדות בעלי התעשיה מציעה 40 מפעלים. הם נותנים רשימה של עוד 70-80 מפעלים, אבל אלה הם רק מוסרים וכנראה אינם רוצים להמליץ עליהם, אבל הם מציעים 40. המספרים מדברים בעד עצמם. זה מראה משהו על הקיים וגם על היחס לועידה הזאת. מישהו אומר שגם אלמלא היה נולד איזה ענין שהוא בתוך הועידה עצמה, הרי הייתי חושב אותה להפגנת הזדהות גדולה מאוד. אתם יודעים מה שעתונות כאן מרשה לעצמה אפילו בעיני בטחון. וחנה גם עתונות זו שינתה את יחסה לועידה. כך אני רואה לפי כל המאמרים שנתפרסמו ביום ששי. אין זאת אומרת שזה יהיה יחס העתונות אל הועידה עד הסוף וגם לאחריה. אבל ביום ששי, שהיה היום הקובע לגבי הועידה, יצא גם "גרולסל פוסט", שלא תמיד אומר שכל מה שאנחנו עושים

הוא יפה, במאמרים נאים בחוכן ובצורה, וכן עתונים אחרים.

ישנן הצעות תיקונים בריני מסים לגבי תעשיה, חקלאות ותיירות, שהיינו רוצים להביאם לועידה. אבקש להעביר את העניינים האלה לדיון ממצה יותר בועדת השרים לענייני כלכלה ולהסמיך אותה להחליט על דעת הממשלה. אנחנו מדברים על שני דברים, קודם כל עניין הפיקוח על מטבע חוץ, על דברים הקשורים בביורקטיה שאפשר להוריד אותם בשנת 1968, אם כי על העקרון כלשעצמו של פיקוח על מטבע חוץ אסור לוותר כמו שאסור לוותר על 50 אוירונים. זה יכול פעם בזמן חירום לשמש כרובה לרכישת אוירונים ובלי פיקוח אפשר יהיה באותו יום לקנות אל מטבע החוץ שישנו פה ולשלוח אותו החוצה.

ד"ר י. טפ"ר :

הכניס שר האוצר שאלתא ביחס לדברי בקשר לועידה. כמו רבים אחרים ליד השולחן הזה אני יכול להיות אחראי רק לדברים המתפורסמים בשמי ולא בעקיפין על ידי העתונות. אני רוצה לקרוא קטעים מהוך מאמר שנתבקשתי להגיש ל"ג'רוסלם פוסט", ואחם תקבעו אם יש בזה משום פסול או לא. (קורא הקטע מ"הג'רוסלם פוסט").

שר האוצר פ. טפ"ר :

כשאחם מכניס שאלתה נגד מישור, הוא צריך לעמוד בדיון? שמעתי את הדברים בשמך ברדיו.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

נפגשתי אמש עם אנשי התעשיה הכימית. הם חושבים שהועידה תהיה הרבה יותר טובה ובעלת סיכויים גדולים יותר משחשבו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

רבותיי, נראה בסוף.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

גם האנשים המחזיניים בהשקעות בתיירות אינם מעטים. אפילו הציניקנים ביותר שינו את דעתם לטובה. לכן זה באמת עלול להיות איזה מעמד חדש של יחסים בין אנשי עסק יהודיים שהצליחו בעסקיהם ובין מדינת ישראל - דבר שלא היה כמעט בממדים אלה כל עשרים השנים. אני מקווה שזאת תהיה בכלל תפנית חשובה מאד גם לקראת העתיד. טובה הועידה גם בשביל ההתפתחויות שאנחנו מצפים ממנה וגם בשביל ההצעות ששר האוצר הציע, כי ההישגים האלה הם גם כן חשובים, כיון שוהי הדרך לתת דחיפה להתפתחות הכלכלה ואנחנו צריכים תמיד לבדוק את עצמנו. מתי אנחנו בודקים את עצמנו? גם כאשר אחרים נותנים לנו דחיפה לבדיקה הזאת. לכן אני מחשיב מאד את הדברים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

היהודי הדתי בודק את עצמו כשהוא מברך "שלא עשני

אשה".

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

ביום ששי הופיע בה"ארץ" מאמר של מר בר. אם כי הוא משתדל לא לתת מחמאות לממשלה, הרי הוא חושב כי מה שנעשה בחקופה האחרונה כדי לעודד השקעות בפיתוח ענפי תעשייה וכלכלה בכלל זוהי רשימה חשובה מאד. אני מקווה שגם אלה הבאים לוועידה יתרשמו כך. אלה דברים שלא היו קודם לכן. וודאי נצטרך להתגבר על ביורוקרטיה וזה גם נעשה, אם כי אין זה ענין פשוט. כמובן נסכם את הדברים אחרי הוועידה. אבל בינתיים אלה שבאו מחוץ לארץ לוועידה מדברים מתוך יחס

אחר על השקעות בישראל, כפי שלא דברו בעבר, ומתוך יתר אמון, אף על פי שיוזמים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

האם עומדת להצבעת הצעה אם לקיים את הועידה או

לא?

373. חוקנים בדיני מסים לגבי תעשיה, חקלאות ותיירות

שר האוצר פ. ספיר:

ברדנז, סיכמנו וליקטנו בעניני המיסים וההקלות שאנחנו מציעים הן ליצרנות ולא ליצרן, לתעשיה ולא לתעשיין, למלון ולא לבעל המלון, לחקלאות ולא לחקלאי. אילו היינו מקילים על עניני המסים ליצרן - ואני יודע את כל הסיפורים שצריך להרוויח 100,000 ל"י כדי שישאר אצל המרויח סכום של 30,000 ל"י - היינו ממוטטים ממש את החקציב שלנו.

אני רוצה בקיצור לעמוד על ארבעה דברים שאנחנו

מציעים:

א) תהיה אמורטיזציה גדולה יותר על ציוד.

שר המסחר והתעשיה ז. שרף:

מהירה יותר.

שר האוצר פ. ספיר :

ציור תעשייתי חדש מתוצרת הארץ במפעל יצרני יותר להפחתה במשך 4 שנים, ציור תעשייתי חדש מיכוא במפעל יצרני יותר להפחתה במשך 6 שנים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

זאת תהיה הפחתה גדולה יותר כל שנה ומהירה יותר.

אבל אני מניח שההפחתה לא תהיה יותר ממאה אחוז.

שר האוצר פ. ספיר :

יש מדינות, שגם נותנים עידוד לכך כדי שתקנה ציור חדש. אנחנו לא הגענו לזאת.

ב) אם היה פיחות, נאמר של 15%, נותנים למפעלים לעשות את השערוך מחדש לגבי הציוד שנרכש, וכאשר שלמת הפרש מטבע, מכירים בזאת. בשנת 1955 ו- 1962 לא לקחו מהם שום דבר.

ג) מיזוגים. יש תהליך של מיזוג מפעלים. יש חברת "טטור" ו"תלבו". שניהם לקחו את הנוהל מאנגליה. שם עשו את האיחוד. האם אנחנו נישאר במריבות.

הפירוש הוא שאם מפעל המרויח לוקח מפעל המפסיד והוא מציל אותו, יוכל בשנים הראשונות להוריד מהרווחים שלו את ההפסדים של המפעל המפסיד. או היה ג'ורלי בבאר שבע. הוא כמעט הרס את המפעל. אפילו השריפה לא עזרה לו. אם כי קבל 5,000,000 ל"י דמי ביטוח. בא איש שני והציל את המפעל.

הייתי שם ולא הכרתי את הבנין. עובדים שם 450 איש. לפעמים נראה הדבר בהתחלה כהפסד.

או אביא דוגמה מעצמנו. אנחנו מדברים ברצינות על הקמת בית זיקוק שני. אם תהיינה שתי חברות ואחת תרויח כפי שהיא מרויחה - אסור להגיד זאת בחיפה שלא יחשבו שמגיעה להם עוד פרמיה - והשניה היתה בהתחלה מפסידה, הרי זה היה דוחה להרכיב זמן את הקמת בית הזיקוק השני, שאנחנו לאט לאט תושכים שצריכים אותו.

דברתי ביום שישי עם איטלקים וצרפתים וראיתי שהם מתעניינים בצנור שלנו יותר משחשבונו. ואין זה חסרון אם התאחדות בעלי התעשייה עמדה על כך. היתה לי הזדמנות לשבת אתם מספר שעות. הם היו רוצים בהרכה דברים הרבה יותר. אמרנו: נראה כעבור שנים אחדות. באותו ענין מתנבאים בסגנון אחד התאחדות בעלי התעשייה ועילם מחברת העובדים. הוא רואה בזה ברכה.

ד) משלמים כעת אצלנו 49% מס על רווחים. מס החברות הוא 25% ומס הכנסה כ- 25%. כל הזמן היתה טענה והיא ישנה גם עכשיו: כל בעלי המפעלים הבאים מהחוץ - כשנחזק הם אומרים שיש להם דולרים - משלמים ממילא רק 25%. וההפרש גדל והולך גם בלירות. הטענה השניה היא כבדה יותר בעיני. הטענה הראשונה היא צרות עין, שאם לא הייתם מחשבים את כל המס, היינו משאירים את זה במפעל ולא היינו באים אליכם לבקש הון חוזר. ומר הורוביץ מדבר על אינפלציה, וכל הרוצה קורא לזה תלות. גם את האגדה הזאת ניסינו לפזר השנה כמו שפזרנו את האגדה על דרישת ההסתדרות ל- 51% במפעל שהיא משתתפת בו. אמרנו: יהיו אמיסיות בסכום של 120,000,000 ל"י ומי שיוכל לעמוד בזה יוכל להשתמש כמו הממשלה. יש חלק המשתמשים בזה. אנחנו מדברים על הורדה בין 10%-12%. השארנו משהו להחלטה לממשלה בקשר להורדה ממס ההכנסה ליצרנות.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

רה-אינוורסטמנט בחנאי של השקעה במפעל.

שר האוצר פ. ספיר:

בחנאי שזה יהיה בשימוש המפעל. בעל המפעל לא יוכל להוציא לא באופן ישיר ולא בעקיפין. דומני שיש עוד שני דברים שביחס אליהם רוצה לדבר שר המסחר והתעשייה.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף:

ביחס לדבר אחד כבר מוסכם הנוסח.

שר האוצר פ. ספיר:

יש דבר אחד שאיננו יודעים עדיין מה זה ואנחנו רוצים לחקור אותו. למשל "עלית" או "כור" רוצים מאזן מאוחד לחברה ולחברת הבת. אני חושש שזה יהיה עידוד לגרפים. אמרנו: נלמד את העניין הזה. את העניין הזה צריך ללמוד. מרוע "עלית" זקוקה לזאת? כי יש להם מפעל אחד שבו הם מפסידים ויש להם 5-6 מפעלים שבהם הם מרויחים. ל"כור" יש מפעלים טובים יותר ויש מפעלים המפסידים. היה מפעל מנועים ברמלה, סגרו אותו. לא היה איכפת לי אילו סגרו אותו לפני עשר שנים.

אנחנו מעריכים כי ההקלות במסים שאנחנו מציעים

תעלינה בסכום של 40,000,000 ל"י, אבל אנחנו חושבים כי חלק יחזור אלינו.

דו"ש י. ספיר :

אני חושב ששני החוקים ששר האוצר מציע הם צעד רציני קדימה בהתפתחות המשק. אלה היו הטענות שלי תמיד. אני מסכים עם שר האוצר שהחקלות האלה צריכות להנתן לענף ולא לבעלי המפעלים.

שר הדתות ז. ורדהפטינג :

אני מבין ששתי ההצעות שהציע שר האוצר הן חשובות להגברת ההשקעות. אבל מדוע יש פה מין ושאינו מינו. יש פה ארבע הצעות הבאות להגביר, לעודד תיירות לחוץ לארץ ויציאת סטודנטים, הגדלת סכומים וכרטיסים לקוי אוטובוסים, וזה בשעה שארצות הברית מנבילה את התיירות לחוץ לארץ.

שר האוצר פ. ספיר :

תהיה בישיבת ועדת השרים לענייני כלכלה וחשמיע את

דעתך.

מ ח ל י ט י ם, לייפוח את כוחה של ועדת השרים לענייני כלכלה, להחליט, על דעת הממשלה, על תיקונים בדיני המסים לגבי התעשיה המקומית, החקלאות והתיירות.

374. המלצות הועדה לבדיקת הוראות הפיקוח על מטבע חוץ

(נספח מס. 431 אשר נשלח אל חברי הממשלה)

שר האוצר פ. ספיר :

כאמור יש גם דברים שבבירוקרטיה בענין הפיקוח על מטבע חוץ, שיש להוריד אותם בשנת 1968. אבל את עקרון הפיקוח על מטבע חוץ צריך להשאיר גם לשעת חירום.

שר הפיתוח ושר התיירות ט. קול :

נגיד בנק ישראל קם בהצהרותיו אפילו נגד המעט שוערת מלכו מציעה. אסור להקטין אפילו במקצת ממה שמציעה ועדת מלכו. המסקנות של ועדת מלכו הן מסקנות טובות.

מ ח ל י ט י ם, ליפות כוחה של ועדת השרים לעניני כלכלה להחליט, על דעת הממשלה, בענין המלצות הועדה לבדיקת הוראות הפיקוח על מטבע חוץ.

=====

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מאוד שמח לשמוע את " שיר המזמור" של החברים

לקראת הועידה.

שר האוצר ט. ספיר :

זה היה רעיון שלך.

שר הפיתוח ושר התיירות ט. קול :

אמרתי שזו היתה יזמה שלך.

ראש הממשלה ל. אשכול :

נראה כעבור שבוע את תוצאות ההתכנסות, את תוצאות

הפעולה נראה כעבור שנתיים או שלש שנים.

375. תשלום מענק לבעלי שכר נמוך

(נספח מס. 427 אשר נשלח אל חברי הממשלה)

מר מ. זנדברג:

ארבר יחד על שני סעיפים: תשלום מענק לבעלי שכר נמוך, תשלום מענק התייקרות לפנסיונרים. במסגרת דיונים על המדיניות הכלכלית לפני כשנתיים סוכם שלא תשלום חוספת יוקר. אבל כדי לפצות שכבות בעלות הכנסה נמוכה נקבע מענק התייקרות לבעלי שכר נמוך. דובר רק על אלה שאינם רווקים, היינו בעלי משפחה, וללא התחשבות במספר הילדים ונתמכים אחרים. אם הכנסתם הכוללת אינה עולה על 300 ל"י לחודש - יקבלו מענק של 12 ל"י אלה שהכנסתם הכוללת אינה עולה על 400 ל"י - יקבלו מענק התייקרות של 15 ל"י ואלה שהכנסתם הכוללת אינה עולה על 500 ל"י - יקבלו מענק של 18 ל"י.

כעת במסגרת מדיניות השכר והדיונים עם ההסתדרות

על הקפאת השכר לשנה הבאה סוכמה הצעה שאדבר על אודותיה.

דו"ר מ. בגין:

דומני שהביטוי "אי העלאת שכר" הוא טוב יותר.

מר ט. זנדברג:

הקפאת שכר היסוד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש צליל פסיכולוגי לא טוב ל"הקפאה".

מר ט. זנדברג:

טוב, יהיה אי העלאת שכר היסוד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אפשר להשתמש בביטוי יפה עוד יותר: קיום שכר

היסוד.

מר ט. זנדברג:

קיום שכר היסוד ברמתו הקודמת.

סוכם שנסכים להגדלת המענק לאלה המשתכרים עד 500

ל"י - עד לסכום של 24 ל"י. אלה שקבלו קודם מענק של 12 ל"י, יקבלו תוספת של 12

ל"י, אלה שקבלו מענק של 15 ל"י - יקבלו תוספת של 9 ל"י, ואלה שקבלו מענק של 18

ל"י - יקבלו תוספת של 6 ל"י. זוהי בצורה פרונרסיבית התוספת הממוצעת. אנחנו

קוראים לזה השלמת הכנסה, מפני שלפי כל החשבונות וההסכמים אין מקום לתשלום תוספת יוקר. לא היה יוקר ואין מקום לשלם מענק התיקרות. מציעים לשלם להם את מענק התיקרות כדי לשמור על קיום רמת שכר היסוד.

רצינו לתת איוו תוספת בשכר הנמוך ובצורה כזאת, שהמעביד לא יצטרך לשלם אלא שהממשלה תשלם. הטכניקה של התשלום היא באמצעות המוסד לביטוח לאומי. יש החשבונות עם המעביד. המוסד לביטוח לאומי יקבל את הסכום חזרה מהממשלה. מציעים להסמיך את שר האוצר לחתום על הסכם עם המוסד לביטוח לאומי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בכמה מיליונים זה יעלה?

מר מ. זנדבון:

שני הסעיפים נאמדים בסכום של 16,000,000 ל"י בקירוב. אמנם ביחס לסעיף השני אין הדבר ידוע בדיוק, כי זהו דבר חדש שלא עשינו עד כה. איננו יודעים כמה אנשים ייכללו בזאת.

הסעיף השני משלים את הסעיף הראשון. בסעיף השני אנחנו מדברים על מענק כזה לפנסיונרים, שהפנסיה שלהם נובעת מזה שפעם היו עובדים שכירים. אם שכרו הבסיסי של עובד, שעל פיו מחשבים את הפנסיה, היה עד 500 ל"י, יהיה זכאי לתשלום הזה. פה מכסימם ההכנסה שאדם כזה יכול לקבל הוא 350 ל"י, היינו 70% מ- 500 ל"י. אם ירויח עד 300 ל"י - יקבל 12 ל"י, אם עד 350 ל"י - יקבל 15 ל"י. זה צריך להקיף כל המקורות, כולל הביטוח הלאומי.

במקרה השני ההצעה היא שתוספת המענק לפנסיונרים תחול רטרואקטיבית החל מאפריל 1967. הדרישה קיימת זה שלש שנים. מאז שהחלטנו להעניק את המענק לשכירים, דובר על כך. אז לא רצינו בואת, אך עכשיו הנענו עם ההסתדרות להצעה מוסכמת זו.

שר האוצר פ. ספיר:

מדוע הסכמנו לזאת? כשניהלנו משא ומתן עם האיגוד המקצועי, עם ההסתדרות על אי העלאת שכר לשנתיים המתחילות מאחד בינואר - ולמעשה זה כבר קויים שלשה חדשים - הרי כל ההתקוממויות היו לא נגד אי העלאת השכר. דובר על כך שאנחנו צריכים להוסיף משהו, לתת איזה פיצוי יחסי לא גדול לבעלי הכנסה נמוכה. והדבר השני הוא 150,000 ל"י לפנסיונרים. זה כבר מה שקוראים אצלנו תגובות שרשרת, כי הפנסיונרים טוענים שהם במצב של בעלי הכנסה נמוכה. היות וזהו סכום קטן, הרי לאחר ששנתיים סרכנו, השלמנו בשנה השלישית.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מנין אתם לוקחים את הסכום של 12,000,000 ל"י עד

16,000,000 ל"י?

שר השיכון מ. בנטוב:

זה מהנחות במסים!

ראש הממשלה ל. אשכול:

בקרב נדבר על תקציב הבטחון. שם מדובר על תוספת של מאות מליוני לירות. אנחנו בכל פעם מאשרים בישיבותינו עוד הוצאה של 5 מיליון, של 12 מיליון, של 20 מיליון ועכשיו של 16 מיליון ל"י. אני שמח שאנחנו

עושים זאת, אבל מניין אתם לוקחים את הכסף?

בקרב תתחיל לפעול הזרוע הזאת הנקראת "עידוד הילודה". גם זה ווראי ידרוש כסף. אני רק מזכיר זאת. אבל בדרך כלל אני מסכים לכל דבר טוב. אני רק מזכיר שהצרכים הם רבים. הנה דברו על "לונג תום" העולה הרבה וקשה להשיג אותם, והפגזים שלהם עולים הרבה כסף. אנחנו צריכים כל פעם להקיף את הכל יחד, כל הצרכים שיש סביב.

שר העבודה י. אלון:

למה לא הזכרת זאת כאשר דברו על קיצוץ במסים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שאלתי את שר האוצר: מניין לך הכסף?

השר י. ספיר:

האם יש לזה משהו עם העלאת התקרה של ביטוח לאומי

שתכניס סכומים?

מר מ. זנדברג:

לא. פה הממשלה משלמת.

שר האוצר פ. ספיר:

היה גרעון בביטוח הלאומי.

דוד י. ספיר :

עודפי הביטוח הלאומי נכנסים לתקציב.

העלינו את התקרה של הביטוח הלאומי. זה יכניס סכום מסויים. הכסף בפועל ייכנס לקופה, דבר שלא היה לפני שלשה חדשים.

מר מ. זנדברג :

אפשר לנסח.

ראש הממשלה ל. אשכול :

נוסח אשכנז ונוסח ספרד. אבל דומני שאוני קלטה או עיני משהו שהמוסד לביטוח לאומי מוציא אולי יותר ממה שהוא מכניס. בזה יש קודם כל לכסות את הצרה ההיא.

שר האוצר פ. ספיר :

אמר השר יוסף ספיר שזה יחסר סופית כעבור 10 שנים, לא היום. אבל לא קשרתי את זה.

שר השיכון פ. בנטוב :

אני בעד התוספות האלה. אבל איני רוצה שזה יתפרש כאילו זה בא במקום מדיניות שכר.

שר האוצר פ. ספיר :

על זה החליטה ההסתדרות לא אני.

שר השיכון ט. בנטוב :

אבל פה נקשרו שני הדברים האלה יחד.

אם יחליטו בהסתדרות ובממשלה על העלאת השכר, הרי אלה ייצאו מהסוג של מקבלי הכנסה נמוכה, ולא יקבלו תוספת מענק. איני רוצה שזה יתפרש שזה "פעקדזש דיל".

שר הסעד י. בורג :

אני רוצה לומר משהו בשם האיגוד המקצועי של מקבלי הסעד, אם ידעת זאת יפה, למה לא עשית זאת? כאשר ניהלנו אתה משא ומתן לקראת החקציב, טענתי שחמשה אנשים נניח שני מבוגרים ושלשה ילדים, אינם יכולים לחיות במצב הנוכחי בסכום של 170 ל"י לחודש. אמרו לי: אבל אנחנו עוסקים בדבר אחר, ישנה כל הפילוסופיה של הבטחת הכנסה מינימלית. אנחנו יודעים כי בלונדון מודרני מאד להתווכח על זה. אמרו לי: כאשר נבוא להבנה עם האיגוד המקצועי, נעסוק בענין זה של סעד. אין לוגיקה כזאת שלאדם המשתכר 490 ל"י, אתה מוסיף לו ומי שמקבל 300 ל"י, אינך נותן לו ולא כלום. פירוש הדבר שההצעה הזאת אם אין היא מקבלת השלמה לגבי מקבלי סעד, פירושה שהיא נותנת לחוק ומונעת מן החלש, שום ממשלה במדינה הזאת אינה יכולה לעשות זאת. מה פשר הדבר? אני יודע שיש סבלנות בלתי מוגבלת. לא אנצל אותה. אבל גם אוננו של שר האוצר חשובה לי.

יש כ- 23,000 משפחות בארץ המקבלות באופן קבוע הקצבה ממשרד הסעד, מזה חיות מסער בלבד כ- 4,000 משפחות. היתר יש להם עבודה יזומה ואולי מכוסים בדרכים אחרות. הרובד של המשפחות שבהן מטפל משרד הסעד הוא כזה, שאצל משרד הסעד יש משפחות מרובות ילדים פי שלשה מאשר בישוב בכלל. יש במשרד הסעד גם פי שלשה זקנים גלמודים מאשר בישוב בכלל.

דבר הניתן לאדם המרויח צריך לקבל גם אדם שאין לו ולא כלום אלא תשלום הסעד. אני מבקש שהממשלה תחליט שהסבל הזה יתוקן.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני רוצה לשאול שאלה סתם לאינפורמציה, איני מערער. כאשר הזכרתי את ענין ריבוי הילודה, האם התוספות ל- 500 ל"י הן בכל מספר ילדים?

שר הסעד י. בודג :

האוצר נוהג זה שנתיים כך: אם אדם מקבל תשלומי סעד, הוא מקבל בכל זאת בשביל 4-5 ילדים תשלום של ביטוח לאומי. אם יש לו למעלה מששה ילדים, הרי מה שהוא מקבל מביטוח הלאומי כלול בסעד. זהו עונש על ריבוי ילדים. אני מבקש גם זאת לתקן.

שר האוצר פ. ספיר :

קודם אני רוצה להגיד ליגאל אלון שראש הממשלה שואל בכל פעם, כאשר מורידים משהו מהמס, אם המס הישיר או מסי עקיפין מגין יכסו את החסר.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף :

על 14 שנה אני יכול להעיד שהיה שואל בכל פעם

כך.

שר האוצר פ. ספיר :

אני מעיד על כל התקופה.

איני רוצה לעשות בבת אחת חשבוניות לכל הצדדים.

אמנם ראש הממשלה שאל ואני יודע כל מה שיש ומה דורשים עניני הבטחון ומה היתה "השיחה הטובה" עם משקי עמק הירדן ומשקי עמק בית שאן.

ראש הממשלה ל. אשכול :

טוענים גם שיש ביטול של חרבה ימי עבודה, כי אינם יכולים לצאת לעבודה. מתכוננים לכוא אליך עם חשבון. אני יודע שכל הדברים האלה קיימים.

שר האוצר פ. ספיר :

אבל רק אתמול שמעתי ממישהו עוד פעם שיעור: אתם עכשיו במצב המסוכן ביותר - לא בטחוני אלא כלכלי. האם תדעו לגשר בין הסכנות האינפלציוניות ובין ענינים אחרים? אם אתם מאבדים פעם את השליטה על הענין הזה הרי אשאל אתכם: למה בזכותם את שלש השנים? ואין לכם תקנה. לממשלה הזאת לא תהיה אז תקנה. למדינה יש תמיד תקנה.

ואני אומר לא כחנופה ולא כקומפלימנט: אנחנו ממשיכים לסלול אותה דרך, שבשטחים היסודיים האלה או בדרכים האלה אתה נסעת, אדוני ראש הממשלה, כשר האוצר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני נסעתי להיפך.

שר האוצר ט. טפיר:

במעמד זה אי אפשר להגיד להיפך. אנחנו הולכים באותה דרך, פעם שלמנו מחיר יקר יותר ופעם מחיר זול יותר. המחיר היקר יותר היה לתת להעלות את השכר, ואילו היו מדברים עכשיו על העלאת שכר, לא היה זה נגמר ב-3%, 4% או 5%. היו זמנים שהיו קובעים אחוז כזה, ואנחנו יודעים לאן הגיעו. חיינו מחזורים כאלה. ואני מציין כי זה החורש הרביעי שההסתדרות עומדת בהבטחתה לאי העלאת השכר, והפועלים אינם נעים ואינם זעים, ואם מנסים באיזה מקום להתחיל בתחבולות אומרת ההסתדרות מיד שזוהי שכיתה פראית ואינה נותנת לבצעה. במפעל רוגוזין מנסים 50 איש לעשות שבת לעצמם. אומרים להם: אתם יכולים ללכת הביתה.

ואנשי חוץ לארץ ואנשי ישראל חושבים שמה שהשגנו לשנתיים נוספות בשירותים, בכל השירותים, ולשנתיים ראשונות בייצור - ללא הגדלת שכר - הוא דבר חשוב וגדול. הענין של אנשים בעלי הכנסה נמוכה היה קיים גם לפני שנתיים וגם אז נתנו להם איזו תוספת באופן מאוזן. לא חשוב מה שאומר בנטוב שאין הוא מקבל את זה כ"פעקעדוש דיל". זה יה "פעקעדוש דיל".

שר השיכון ט. בנטוב:

עם ההסתדרות ולא איתי.

שר האוצר פ. ספיר :

האם אין אתה חבר ההסתדרות?

שר השיכון מ. כנטוב :

שלא תבוא אחרי כן ותגיד שהרי הסכמתי.

שר האוצר פ. ספיר :

לא אמרתי לך כבר שום דבר זה שנתיים וחצי. אבל עכשיו אני אגיד לך איזו מלים. אני מתנגד שתערער על מדיניות השכר אבל את מדיניות השכר קובעת ההסתדרות. אני יכול להאבק איתה, אבל היא הקובעת. אני עוד מפחד שמא יבואו שלום לוין וחבריו וד"ר סולובייצ'ק וחבריו ובדין ובן אפריים וחבריהם. אני יודע שהדבר יעלה לנו במיליוני לירות, אבל מיליוני לירות אלה עזרו לנו לסתום פרצה שהיתה יכולה להיהפך לשיטפון במאות מיליוני לירות.

עכשיו לענין העזרה הסוציאלית. בכל ענין שדנים על אודותיו מעמיד כל אחד את המשור שלו. רציתי להגיד משהו חריף יותר. אבל אני נזהר מביטויים חריפים יותר. אי אפשר תמיד לדבר על סעד. אם אתה רוצה שיהיה דיון על סעד, הרי אומר כי מה שעשינו בשש השנים האחרונות כשכיל מקבלי הסעד, אין להתבייש בזאת.

שר הסעד י. בורג :

יש מכתב שלכם שענין זה יסתדר יחד עם הענין שהועלה כאן היום. לא העליתי כאן משרד אלא בני אדם.

שר האוצר פ. ספיר :

אתה רוצה לדון על איזה ענין, זה ליגלי, תעלה זאת על סדר היום, ידונו פה או בועדת השרים לעניני כלכלה. אינך יכול להתאונן עלי.

נחוק לשמור על מה שגמרנו עם ההסתדרות ולא לפתוח שום סדק עם החזקים. יש כמה מוקשים בדרך.

אשר להצעת השר בורג, אני מציע שנדון על כך אולי בועדת השרים לעניני כלכלה.

שני הדברים שאנחנו קובעים היום לא אומר שזהו הרע במיעוטו אלא הם נחוצים לגופם של הענינים.

ואני יודע שבעית כסף אינה פשוטה, גם אם השר יוסף ספיר וודאי צדק שמה שיחסר, יחסר לביטוח לאומי בעבור 10-15 שנה. עכשיו עברנו את הקושי הזה והעלינו את תקרת הביטוח הלאומי, אם כי אדוני ראש הממשלה אתה אומר תמיד, בכל מקרה שאתה לוקח אצל פועל, הוא לוקח אצלך כפל כפליים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני רוצה הרבה דברים בחיי.

אבל אני מבין שגם מי שתובע עוד איזה דבר, מאשר

זאת.

מ ח ל י ט י ס :

(א) לאשר חשלוס מענק התיקרות והשלטת הכנסה לבעלי שכו נמוך מתוך תקציב המדינה 1968/69 לפי העקרונות המ"ב.

(ב) לפטור את המענק מחובת חשלוס מס הכנסה לשנת 1968/69.

(ג) בהמשך להחלטת מס. 441 מיום ו' בניסן תשכ"ז (16.4.67) להאריך חשלוס מענק התיקרות לבעלי הכנסות נמוכות מתוך תקציב המדינה 1967/68 לפי החלטות שנקבעו בהחלטה האמורה גם עבור החדשים ינואר-פברואר ומרס 1968.

(ד) ליפוט כוחו של שר האוצר לחתום על הסכם עם המוסד לביטוח לאומי בהתאם לסעיף 2(ה) לחוק הביטוח הלאומי, תשי"ד-1953, בדבר פרטי ההסכם.

(ה) הממשלה תישא בהוצאות המוסד לביטוח לאומי הקשורות בכיצוע המענק.

376. חשלוס מענק התיקרות לפנסיונרים

(נספח מס. 428 אשר נשלח אל חברי הממשלה)

מ ח ל י ט י ס :

(א) לאשר חשלוס מענק התיקרות לפנסיונרים בעלי הכנסה נמוכה, מתוך תקציב המדינה לשנת 1968/69 לחדשים יולי 1967-מרס 1969, לפי העקרונות המ"ב.

(ב) לפטור את המענק מחובת תשלום מט הכנסה לשנים 1967/68 ו- 1968/69.

(ג) ליסות כוחו של שר האוצר לחתום על הסכם עם המוסד לביטוח לאומי בהתאם לסעיף 2(ה) לחוק הביטוח הלאומי, התשי"ד-1953, בדבר פרטי ההסכם.

(ד) הממשלה תישא בהוצאות המוסד לביטוח הלאומי הקשורות בביצוע המענק.

377. הגברת הקשרים הכלכליים עם מזרח אפריקה והמזרח הרחוק

שר האוצר פ. ספיר :

זהו דבר חשוב טכני, כלכלי ובטחוני.

שר התחבורה מ. כרמל :

מוצע להקים ועדה שתבחן ותכרוק את ההצעות בקשר להגברת הנוכחות הישראלית בים סוף תוך הגברת יחסי המסחר עם מזרח אפריקה והמזרח הרחוק. הדבר מתואם עם משרד המסחר והתעשיה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

המלה "נוכחות" היא אולי יותר מדי מפוצצת.

שר האוצר פ. ספיר :

מדובר על תעלה יבשתית.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

נאמר "הגברת הפעילות הכלכלית הישראלית".

שר התחבורה מ. כרמל:

הגברת הפעילות הכלכלית הישראלית במזרח אפריקה והמזרח הרחוק. מדובר פה על הגברת הנוכחות הישראלית בים סוף על ידי צי המסחר הישראלי והגברת שיתוף הפעולה המסחרי בינינו ובין מזרח אפריקה והמזרח הרחוק.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו מצויים ועומדים להגביר פעילות ונוכחות בכל העולם. מרוע דרושה פה איזו החלטה מיוחדת?

שר האוצר מ. ספיר:

קודם כל היו תלונות, שלמרות שים סוף ואילת ומפרץ שלמה הם פתוחים, אין אניות ישראליות עוברות שם. אני רוצה בהזדמנות זו לקבוע ששטות שם 4 אניות בדגל ישראלי, 8 אניות אחרות וכן מכליות דלק. אבל כל אלה שהיו בזמן האחרון במזרח הרחוק חושבים שאפשר להגדיל את היצוא ואת הסחר עם ארצות מזרח אפריקה והמזרח הרחוק. וזה קשור עם בעיות שונות. אנחנו מציעים רק בחירת ועדה בינמשרדית שתטפל בהצעות איך להגביר את הנוכחות הישראלית בים סוף וכו'. חברי הועדה יהיו: סגן שר האוצר - יו"ר והמנהלים הכלליים של משרדי החוץ, החקלאות, המסחר והתעשייה, הפיתוח, התחבורה, עוזר שר הבטחון וראש המוסד.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אבל הועדה תביא את מסקנותיה לממשלה.

שר האוצר פ. ספיר :

רשות הנמלים הזמינה מחקר בענין מה שנקרא "תעלה יבשתית" זאת אומרת שאנחנו ניהפך לגורם גם לאחר שתעלת סואץ תיפתח. יש לעשות סידורים שונים. שיטת הקונטיינרים עלולה להכניס מהפכה. הם הביאו מחקר שאנחנו יכולים להשתלב בענין זה באופן רציני לא רק בקשר לדלק, כי דלק מועבר על ידי הצנור.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

זאת אומרת נחתרה בצינור שלנו?

ראש הממשלה ל. אשכול :

בצנור זה נפט, בקונטיינרים - מים.

שר האוצר פ. ספיר :

יש בעיות קשות מאוד באילת. זה לא יאומן כי יסופר. זה ממש מצור. רוצים לעשות דברים שונים על ידי סילון כדי שיצטרכו שם פחות כוח אדם. הועדה הזאת, שתהיה על דעת כל המשרדים המעורבים בזה, רוצה לטפל בענין באופן נמרץ. חשבנו שראוי הענין הזה כי הועדה שתקבע תהיה על דעת ראש הממשלה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

אני מדבר עכשיו לא כשר התיירות אלא כשר הפיתוח.
ישנן כל מיני הצעות לפיתוח הקשרים המסחריים עם אסיה, וזה דרך אילת. (אנחנו עושים בשטח זה הרבה. מר שערי היה במזרח הרחוק. איש שלנו נסע גם לקוריאה). אבל ישנה שאלה כיצד להתאים כלים בנמל אילת וכו'. לכן אני מסכים לכל ההצעות היפות שישנן כאן לפנינו, אפשר היה לקיים אותן גם בלי ועדה מיוחדת שהממשלה תחליט עליה.

אני מציע כי תהיה זאת ועדה להגברת הפעילות הכלכלית הישראלית במזרח אפריקה ובמזרח הרחוק. אני נגד המלה "נוכחות" כי אני זקוק להתפוצצויות פוליטיות על דברים שאנחנו כולנו רוצים לעשותם, ובפרט שהמדינות שאנחנו רוצים לסחור אתן, באמת אינן רוצות דברים פוליטיים כאלה והן מאד רגישות לדברים כאלה. המדובר על מדינות כמו יפן וקוריאה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

נאמר "ועדה שתטפל ותבדוק הצעות להגברת הקשרים הכלכליים והפעילות הכלכלית הישראלית במזרח אפריקה ובמזרח הרחוק.

שר הדתות ז. ורהפטינג :

מה זה ראש המוסד? שר הבטחון צריך להיות בועדה.

שר האוצר מ. ספיר :

יש דברים שהמוסד מעורב בהם.

השר מ. בנין :

הערה שבסמנטיקה. יש מלים שהן חודרות לצבור ואי אפשר להפטר מהן. אני מציע לא לכתוב "תעלה יבשתית" אלא מספיק לומר "מעבר יבשתי".

שר האוצר פ. ספיר :

אני מסכים.

שר המשטרה א. ששון :

לא טוב אם יתפרסם "ראש המוסד". נכתוב משרד ראש הממשלה.

שר המשפטים י. ש. שפירא :

נציג משרד ראש הממשלה.

מ ח ל י ט י ס, להקים ועדה בינמשרדית אשר תדון בדרכים להגברת הקשרים הכלכליים והפעילות הכלכלית הישראלית במזרח אפריקה ובמזרח הרחוק ותביא הצעותיה לממשלה.

חברי הועדה יהיו: סגן שר האוצר - יו"ר, עוזר שר הבטחון, נציג משרד ראש הממשלה והמנהלים הכלליים של משרדי החוץ, החקלאות, המסחר והתעשייה, הפיתוח, התחבורה.

378. ציון תאריך כ"ח באייר כיום הודיית.

ראש הממשלה ל. אשכול :

סעיף י"ד אומר: קביעת יום כ"ח באייר כיום
הודייה על נצחונות מלחמת ששת הימים. מה אומרת קביעת היום ומי צריך להודות?

שר הדתות ז. ורהפטינג:

יום שחרורה של ירושלים ויום שחרורו של הכותל
המערבי דורש תשומת לב רבה בהרבה חלקי ציבור. מתבקש שיכריזו את היום הראשון
למלאת שנה לשחרור זה כיום הודיה. הרבנות הראשית קבלה הרבה דרישות בכיוון זה.
היא החליטה לקבוע את היום כיום של תפילה, יום של חגיגות. אני מציע לקבוע ועדה
שתקבע את תוכן יום ההודיה.

היות והרבנות הראשית החליטה זו הפעם הראשונה
לומר באותו יום הלל עם ברכה - מי שיודע את כל הפולמוס שהיה מסביב לשאלה, האם
לומר הלל ביום העצמאות עם ברכה, יבין מה ערך ההחלטה - אני מציע שהממשלה תקבע
ועדה מצומצמת שתשב ותחליט על תוכן יום ההודיה. לגבי השנים הבאות תצטרך אותה
ועדה לתכנן איך עושים שבאותו חודש יהיו שני ימים כאלה, יום העצמאות ויום
ההודיה. אולי הועדה תאמר לגבי השנים הבאות שיהיה רק יום אחד או שיגידו שיהיו
שני ימי שמחה ליהודים. אי אפשר שזה יישאר בלי רישום.

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

יש ועדת השרים לענייני סמלים וטקסים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

טוב, אפשר למסור לה.

שר השיכון ט. בנטוב:

אני מתנגד לכך. מה זה שייך לממשלה? אנחנו נקבע

תפילות?

שר הדתות ז. ורהפטינג:

תפילות קובעת הרבנות.

שר הבריאות י. ברזילי:

אני משתומם על שר הדתות שהוא בא לערבב את הממשלה בהחלטתה של הרבנות הראשית. אפשר להעריך כך או אחרת את החלטתה של הרבנות הראשית. היא מוסמכת להחליט את החלטתה וזמי שירצה להתפלל ולקיים טקסים שהרבנות הראשית תציע, יעשה את הדבר. אבל מה כאן הממשלה? מציעים להכריז יום הודיה על נצחונות מלחמת ששת הימים. מדוע לא יום הודיה על מלחמת השחרור? מדוע לא יום הודיה על מבצע סיני? כבר גמרנו את חיינו? אני מוכן להתפלל שהמלחמה שהיתה תהיה המלחמה האחרונה. אבל יש לנו יום ממלכתי לכל דבר, קודם כל יום העצמאות. כאן מציעים איוו הצעה שהממשלה אינה צריכה להיכנס לענין הזה. אני מציע לשר הדתות שלא יביא אותנו להצביע נגד כי איני רוצה להצביע נגד.

שר הדואר י. ישעיהו:

גם אני מתנגד להעלאת הצעה הזאת. אני חושב שצריך לרכז את כל החגים ואת כל הזכרונות לימים מעטים ככל האפשר. ישנו יום העצמאות וכל החגיגות הקשורות במלחמות המדינה צריכות להיות קשורות ליום העצמאות. ריבוי

ימי חג מדלדל את תוכנם. זה גם עולה על דרך של פולמוס. החוגים החרדים למשל אינם חוגגים את יום העצמאות ויש כפי שנראה רצון לתת להם מוצא אחר, על ידי קביעת יום חג אחר בחודש אייר. אין להסכים לכך. די ביום אחר: יום העצמאות.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מציע לד"ר ורהפטיג לקחת את ההצעה בחזרה. אני חושב שהרבנות צריכה אישור של החלטת הממשלה. אם הרבנות החליטה על יום הודיה אני כשלעצמי מברך על זה, אבל אין ועדת שרים צריכה לקבוע את תוכנו של יום ההודיה. הרבנים הכריזו על יום הודיה, הם יקבוע את תוכנו, ואין אנשים תילוניים והממשלה צריכה לקבוע את התוכן. אני חושב שהחלטה צריכה לעמוד כאן לדיון. אם חשב ועדת שרים, אולי תגיד אנחנו מציעים לעשות כך וכך, ולפעמים יכולים הרבנים לא לקבל זאת. זה הרבר נאה ומכובד כלשעצמו, אבל צורך השר ישעיהו שלא צריך שניים-שלושה ימי חגיגות כאלה בשנה. אולי בפעם הראשונה צריך יום הודיה, אבל זה ענין של הרבנות.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני רוצה לשאול את שר הפנים, אולי ישיב.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

על כל דבר אני צריך להשיב? אליבא דאמת היתה הממשלה צריכה לקבל החלטה זו, שהיא גם החלטה מהפכנית בתוך החיים הדתיים בעולם. אפילו עם קום המדינה לא הסכימה הרבנות - ועד עכשיו לא הסכימה - שיאמרו "הלל" בברכה. כך זה נתקבל בכל העולם. רק הרב מימון קבע שבבית הכנסת שהוא מתפלל אומרים בברכה. הפעם החליטה הרבנות הראשית על כך. זו כנראה תוצאה של מלחמת ששת הימים שהם הגיעו לידי כך.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

הם "התפקרו" והחליטו לבורך.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

רוצים לראות במלחמה האחרונה איזה דבר יוצא מהכלל. וזאת היתה הכיפה לא רק של היהודים הדתיים כאן בארץ אלא של כל אנשי הדת בעולם שרצו לראות את הכותל הוחזר לעם ישראל ואפשר לגשת עכשיו לשם והעיר העתיקה עכשיו בידנו. הם רוצים לסמן את זה בתור יום שמחה וגבורה.

שר השיכון פ. בנטוב:

מדינת ישראל אינה חשוכה? רק הכותל!

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אתה רואה מה שהכותל עושה.

איננו בעד זה שתהיה ועדת שרים. אולי צורקים אלה האומרים שאם תהיה ועדה שתתחיל להתערב, מה לעשות ואיך לעשות ואיך להתפלל, יהיה רק פולמוס. אבל לדעתי, אולי כראי שהממשלה תביע את הערכה על ההחלטה הזאת. אין לי כל ספק שהעניין הזה יתקבל בכל העולם ובישראל, זה יהיה יום חג לא רק לדתיים, אלא גם ללא דתיים. הם רואים ביום הזה, שהכותל הוחזר לנו, שהעיר העתיקה עכשיו בידנו - הם רואים בזה את השיא של מלחמת ששת הימים, אולי אצלך, בנטוב, השיא של מלחמת ששת הימים הוא רמת הגולן, אבל אצל היהודים בעולם ובישראל שיא מלחמת ששת הימים הוא הכותל והעיר העתיקה.

שר השיכון מ. בנטוב:

על מדינת ישראל לא מברכים, על הכותל כן מברכים!

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לדעתי, צריכה הממשלה להביע באיזה אופן שהוא את

ברכתה להחלטה זו.

שר הבריאות י. ברזילי:

אין זה ענין של הממשלה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

היהדות הדתית בעולם תתקיים גם בלי הברכה שלך.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני מברך על עצם ההחלטה של הרכנות הראשית, כי

יש כזה מפנה. אבל אני שואל את שר הדתות: מדוע אין הוא מבקש מהרכנות הראשית שידוננו מחדש לגבי תפילת הלל בכרכה ביום העצמאות?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מה זה נוגע לממשלה?

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

שר הדתות הביא את הענין לכאן. מותר לי לדבר על

כן.

מנין אני יודע על הענין? שמעתי פעם מהרב מימון ז"ל דברים חמורים מאד, שהרבנות הראשית לא הצטרפה למשאלתו שיגידו הלל בברכה ביום העצמאות, ורק בבית הכנסת של הרב מימון, במוסד הרב קוק היו אומרים הלל בברכה, אבל לא בבתי כנסת אחרים.

שר הפנים מ.ח. שפירא :

איך אתה עושה?

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

כרב מימון. אני גם בעד סנהדרין כהצעת הרב מימון. לא יתכן שהמצב הנוכחי ימשך. לכן מותר לי לבקש משר הדתות שיתבע כירור מהרבנות הראשית, שעכשיו אחרי הנצחון וגאולת ירושלים יאמרו הלל עם ברכה ביום העצמאות.

שר הבריאות י. ברזילי :

שני הדברים אינם שייכים לממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני רוצה להגיד דבר ואיני יודע מה. אני רוצה לשאול: אם הכוונה היא באמת לתפלת הלל, רוצה אני לשאול שאלת עם הארץ. אני יודע שיש ימים קבועים להלל. אבל אם מישחו יבוא ויוסיף עוד יום בשנה לתפלת הלל, יבואו אליו בטענה בעולם הבא.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

"אל תוסיף".

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם העניין אינו יותר מאשר תפילת הלל אין צורך בכל ועדת שרים, ותבוא ברכה על הרבנים, יגיעו ליהודים במקומות. לא ידעתי עד עכשיו שביום העצמאות אין אומרים ברכה על ההלל. אבל אם יש דבר נוסף, הייתי אומר: יכול להיות יום מיוחד לשחרור הכותל וירושלים ביום אחר, אבל לא השנה. אנחנו מרכיזים הכל במצעד.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

מדובר רק על תפילות בבתי הכנסת ולא על מצעד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אז באמת אין צורך בועדה מיוחדת, ומי שהולך לבית הכנסת ישמח מאד לברך על ההלל.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

על הבעיה ההלכתית בקשר ליום העצמאות יש כבר ספרות שלמה של שאלות ותשובות, האם מותר לרבנות הראשית להוסיף יום טוב. מימי התורה הכתובה נוספו רק שני חגים: פורים וחנוכה. השאלה היא: האם מותר לרבנות הראשית להוסיף עוד יום טוב בשנה? הרבנות הולכת פה לקראת איזו שהיא פשרה ניכרת, שיום העצמאות נחשב כחג שבו אומרים "הלל" אבל בלי ברכה. והויכוח הזה מתקיים והולך בתוך היהדות הדתית ובתוך הרבנות, ועשרות ומאות תשובות ניתנו בענין זה. בינתיים היתה מלחמת ששת הימים והיתה התעוררות גדולה, והיתה התעוררות גם מצד הרבנים, והרבנים דרשו להכריז על יום זה כעל יום טוב. והם הכריזו על יום זה כעל יום הוריה, יום חג, ולא שכל פרט רשאי לומר בו הלל אלא פונים לכל בתי הכנסת בעולם שיאמרו הלל כאותו יום. לולא היתה החלטת הרבנות הראשית בענין זה, הייתי מציע לממשלה שתכריז על יום זה כעל יום טוב. אני חושב שהיום הראשון לשחרור הכותל וירושלים צריך להכריז כיום טוב. אני חושב שהציבור רוצה בכך. לכך נאחזתי בזה שגם הרבנות עשתה זאת, והרבנות הראשית ביקשה ממני שאודיע על כך לממשלה ואבקש את ברכת הממשלה להחליטה זו. נאחזתי בכך והודעתי על כך לראש הממשלה לפני ששלחתי מכתב לראש הממשלה, שאני סבור שאפשר להעמיד את הענין על סדר היום של ישיבת הממשלה. חשבתי שאם הסעיף הועמד על ידי ראש הממשלה בסדר היום, הוא עיין בזאת וחשב שיש מקום לכך. אבל אם יש התנגדות לכך מצד רוב חברי הממשלה, לא הייתי רוצה שזה יעמוד להצבעה ויידחה. מספיק לי שראש הממשלה אמר לי שאפשר להעמיד זאת על סדר היום. אסתפק בזאת שהודעתי על כך לממשלה ואיני מבקש שום הצבעה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

תדרוש אצלם שינויים גם ביחס ליום העצמאות.

שר הפנים מ. ח. שפירא:

אולי אתה תשפיע.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שר הפנים מבטל כל נימוקים כעפרא דארע כשזה מניע לענינים הללו, כן יסכימו או לא יסכימו?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

מה אפשר לעשות? לא אאבד את עצמי לדעת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינך צריך לאבד עצמך לדעת אבל יש הגיון במה שאומר קול. היתה ממשלה בזמן קבלת העצמאות, והיו ממשלות במשך עשרים שנות קיום המדינה, והממשלה קבעה יום שלם לחגיגת העצמאות, והרבנים אמרו "יוק".

שר הדתות ז. ורהפטיג:

לא אמרו "יוק" אבל לא יום חג מלא.

ראש הממשלה ל. אשכול:

והם עשו מה שרצו. עכשיו אנחנו שומעים מה שרוצים כי הלבנה לא תהיה פנומה. יעשו זאת, אין צורך בהחלטת הממשלה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אתה אומר שאני מזלזל בזאת?

ראש הממשלה ל. אשכול:

מה צריכים "השקצים" להתערב?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני רוצה שהם יסכימו. אבל כשאני רואה שהם לא יסכימו והם רואים זאת כאילו אנחנו רוצים להטיל מרות עליהם, לא נצביע על כך. אני בעד חופש הפרט. לא אנריח את בנטוב. אבל אין כאן כל זלזול.

הייתי מציע שיאמר כי הממשלה קבלה ברצון את הודעתו של שר הדתות על דבר קביעת יום הודיה ביום כ"ח באייר על ידי הרבנות הראשית. אולי אפשר להוסיף שמבקשים את הרבנות לסדר גם מה שמבקש השר קול, שאותו הדבר יהיה נהוג גם ביום העצמאות.

שר הבריאות י. ברזילי:

זה אינו שייך לממשלה.

שר הדואר י. ישעיהו:

אני מציע שלא נחליק על פני הענין הזה. הוא די רציני. אילו הכוונה היתה רק שכתפלה באותו יום ייאמר "הלל" עם ברכה, לא היו בווראי מביאים זאת לשולחן הממשלה שכן לזאת מוסמכת הרבנות בלבד. אבל פה זה מוליך לקראת שני ימי עצמאות בשנה, יום אחד של יום העצמאות לדתיים ויום אחד לחילוניים, לאלה ביום ה' באייר ולאלה ביום כ"ח באייר. זה יביא אותנו לחלוקת העם לשני מעגלים של חגיגות. צריך להיות ברור שיש חג עצמאות אחד ואז אין מאשרים

יום נוסף. אבל אם הרבנות רוצה לסדר עניני תפילה, הממשלה לא תתערב.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יתכן שפה פנמתי באיזו ספירה. כששר הדתות פנה

אלי אמרתי, טוב, איזה שר רוצה להעמיד דבר על סדר היום - יעמיד.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אין עדיין איסור על דברים כאלה במדינת ישראל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ביחס לתפילות אין עדיין איסור. מה שנוגע

לתפילות, אין הממשלה מתערבת. בענינים אחרים, או שאני שותף לכך או שאני שותף

לכך. אבל אם אני שותף - אין אני יכול לשאת את המחיצה ליד הכותל. אבל אין לי

חשק להיכנס לויכוח בענין זה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זה עומד על סדר היום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

וזה צריך היה להיות. או שאני שותף לזה, הרי אני

יודע שבא פרופסור זה וזה עם ילדים פעמיים ושלש לארץ והיה מוכן להשתקע, אבל

אשתו אינה יהודיה. הוא אומר שאינו רוצה לעבור על חוק השבות ושאשתו תהיה שפחה

חרושה. קיבלתי מברק מרבנים, חתום על ידי הרב שכטר, שגוריע מיד שאנחנו מוכנים

לקבל פה את 18 אלף היהודים מפולין. אמרנו זאת בכנסת, שאנחנו מוכנים, ואם זה

יהיה, הרי שם ניתקל בענין כזה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

זה בכל זאת מסתדר במשך הזמן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אין זה מסתדר במשך הזמן. אין זה מספיק שהיה סידור בין משרד הדתות ושר הפנים. אני רוצה לדעת איך זה מסתדר.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אנחנו מלכתחילה נלחמים נגד נישואי תערובת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כולנו נלחמים נגד נישואי תערובת.

השר מ. בגין:

אם יבואו מפולין ומרוסיה, צריך יהיה להחקין חקנות לגביהם. אלה בני עמנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נניח שגומולקה יקיים מה שאמר, ויצא מכאן מברק: "בואו אלינו". אחרי כן יהיו דברים כאלה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מציע שהדיון על סעיף זה לא יפורסם.

379. תיקון סעיף 6 לחוקת היסוד של המכון הבינלאומי לאיחוד המשפט הפרטי ברומא

שר המשפטים י.ש. שפירא:

הסעיף זה כבר עמד פה. יש מכון בינלאומי לאיחוד

המשפט הפרטי ברומא. מציעים שמספר חברי מועצת ההנהלה של המכון יוגדל מ-16 עד ל-21 חברים. הממשלה צריכה להסכים לכך.

מ ח ל י ט י ס, לאחר את התיקון לסעיף 6, פסקה ראשונה לחוק היסוד של המכון הבינלאומי לאיחוד המשפט הפרטי ברומא*), לפיו יוגדל מספר חברי מועצת ההנהלה של המכון מ-16 עד ל-21 חברים, בהתאם להחלטה שנתקבלה על ידי העצרת הכללית של המכון במושב ה-18 מיום 18.12.67.

הישיבה ננעלה בשעה 13:10

(*) כתבי אמנה, 186, כרך 5, עמ' 311.

עקרונות לחילום מענק לבעלי שכר נמוך לשנת 1968/69

1. "עובד" לצורך החלטה זו פירושו עובד שכיר שבן זוגו אינו עובד, וכן מפרנס שאין לו בן זוג אך הוא אב (אם) לילד עד גיל 18.

2. "שכר" לצורך החלטה זו פירושו שכר יסוד, תוספת ותק, תוספת משפחה, תוספת יוקר, שכר שעות נוספות, תמורה לפיריון עבודה, קצבת ילדי עובדים וכן כל תוספת קבועה אחרת.

3. המענק ישתלם בשעור אחיד של 24 לירות בלהלן:

(א) לעובד ששכרו אינו עולה על 500 לירות לחודש סך 24 לירות לחודש;

(ב) לעובד ששכרו בין 501 ל- 524 לירות סך של 24 לירות בניכוי יתות שכרו העולה על 500 לירות.

4. המענק ישולם החל מחודש אפריל 1968 ועד לחודש מרץ 1969 ועד בכלל.

5. המענק ישולם על ידי המעבידים להם יוחזרו הסכומים ששלמו על ידי המוסד לביטוח לאומי.

עקרונות לתשלום מענק התיקרות לפנסיונרים

1. "פנסיונר" לצורך החלטה זו פירושו פנסיונר המקבל קיצבה בגין עבודה שכירה אצל מעסיק בתחומי מדינת ישראל;

2. "מצב משפחתי מזכה" - פנסיונר נשוי שאינו עובד ושכן זוגו אינו עובד ואינו מקבל פנסיה וכן פנסיונר שאין לו בן זוג אך הוא אב (אם) לילד עד גיל 18;

3. ה"הכנסה כוללת בפועל" - הקצבה המשחלמת (לרבות החלק בהיוון) קצבאות אחרות מכל מקור וכל הכנסה אחת למעט תמיכת בנים.

4. המענק ישתלם לפנסיונרים כנ"ל ששכרם המהווה בסיס לחיוב הקצבה לא עולה על 500 לירות לחודש ושהכנסתו הכוללת בפועל אינה עולה על 350 לירות בחודש, לפי השיעורים להלן:

(א) לפנסיונר שקצבתו אינה עולה על 300 לירות לחודש סך 12 לירות לחודש;

(ב) לפנסיונר שקצבתו בין 301 לירות לחודש ו- 350 לירות לחודש סך 15 לירות לחודש.

5. המענק ישולם עבור התקופה יולי 1967 - מרץ 1969 ועד בכלל.

6. המענק ישולם על ידי קרנות הפנסיה ועל ידי מעבידים המשלמים פנסיה חקציבית. הסכומים ששלמו בהתאם לנ"ל יוחזרו להם על ידי המוסד לביטוח לאומי.